

Ota suunta Lahden ammattikorkeakouluun!

**Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveystieteiden laitos**

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosiaalipedagoginen lapsi- ja nuorisotyö

Sosiaalipedagoginen aikuistyö

Opinto-opas 2006 - 2007

SOSIAALIALAN KOULUTUSOHJELMA

Tutkinto

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Tutkintonimike

Sosionomi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehdot

Sosiaalipedagogisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto

Sosiaalipedagogisen aikuistyön suuntautumisvaihtoehto

Laajuus

210 op

Sosiaalialan koulutuksen tavoitteena on kouluttaa opiskelijoita, joilla on erilaisiin sosiaalialan työtehtäviin soveltuva laaja-alainen ammattitaito. Laaja-alaisen ammattitaidon edellytyksenä on, että opiskelija tuntee ne inhimilliset, yhteisölliset, sosiokulttuuriset sekä yhteiskunnan rakenteisiin liittyvät tekijät, jotka vaikuttavat ihmisen hyvinvointiin ja toimintakykyyn. Koulutuksen aikana opiskelija kehittää toiminnallisia valmiuksiaan tukea yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen elämänlaatua ja selviytymiskykyä yhteistyössä erilaisten auttajatahojen kanssa. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa ammattitaidon, jossa yhdistyvät laadukas teoreettinen ja toiminnallinen osaaminen.

Sosiaalipedagogisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto

Suuntautumisvaihtoehdon tavoitteena on antaa valmiuksia eri-ikäisten lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä ja yhteisöjensä tukemiseen. Opiskelussa painottuvat seuraavat erityisosaamisen alueet: varhaiskasvatus, lasten ja nuorten erityiskasvatus, lastensuojelu, nuorisososiaalityö ja sosiaalipedagoginen työ koulussa.

Sosiaalipedagogisen aikuistyön suuntautumisvaihtoehto

Suuntautumisvaihtoehdon tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia eri elämänvaiheissa olevien aikuisten ja heidän perheidensä sekä lähiyhteisöjensä tukemiseen ja palvelujen organisoimiseen ja johtamiseen. Opiskelussa painottuvat ikääntymiseen, vammaisuuteen, mielenterveyteen, erilaisiin riippuvuuksiin, monikulttuurisuuteen ja kansalaiskeskeiseen työhön liittyvät erityisosaamisen alueet.

1 OPETUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

1.1 ARVOT

Sosiaalialan koulutus perustuu vastuullisuuteen kaikessa toiminnassa. Koulutuksen kulmakivenä on tietoisuus tasa-arvoisuudesta, joka näkyy opiskelijälähtöisyytenä ja jokaisen osaamisen arvostamisena. Koulutuksen taustalla vaikuttavia arvoja ovat totuudellisuus ja oikeudenmukaisuus. Tärkeänä arvona on myös vapaus, joka tarkoittaa opettajan ja oppilaan oikeutta omaan perusteltuun arvomaailmaan. Koulutuksessa sitoudutaan kansainvälisiin sopimuksiin ja sosiaalialan työn ammattieettisiin periaatteisiin.

1.2 IHMISKÄSITYS

Sosiaalialan koulutusohjelmassa lähdetään siitä ajatuksesta, että jokainen ihminen on oman elämänsä subjekti, aktiivinen toimija ja osallinen itseään ja ympäristöään koskevissa asioissa. Tärkeää on jokaisen ihmisen hyväksyminen ihmisyyden tasolla riippumatta hänen iästään, elämäntilanteestaan, syntyperästään, varallisuudestaan tai jostain muusta ominaisuudestaan. Jokainen on arvokas ihminen ja jokaista pitää kohdella samassa tilanteessa samojen sääntöjen mukaan.

1.3 OPPIMISKÄSITYS

Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija oppii mahdollisimman monella tasolla. Oppiminen voi olla tiedon lisääntymistä, asioiden ymmärtämistä ja soveltamista, taidon kehittymistä, ajattelun laajentamista ja asioiden näkemistä uudella tavalla tai henkilökohtaista muuttumista persoonan tasolla.

Oppimisen lähtökohtana on opiskelijan halu oppia ja kehittyä. Oppiminen edellyttää sisäistä motivaatiota ja kykyä ohjata omaa oppimistaan. Opiskelija ottaa vastuun omasta oppimisestaan ja tekemistään valinnoista. Oppiminen on tavoitteellista ja suunnitelmallista: opettaja ohjaa opiskelijaa tiedostamaan tämän oppimistarpeet ja auttaa löytämään tarkoituksenmukaiset keinot niiden saavuttamiseksi. Opiskelijan odotetaan olevan avoin oppimaan erilaisissa ympäristöissä, eri tavoin. Oppiminen on sekä yksilöllistä että yhteisöllistä. Se on yhteydessä opiskelijan omiin kokemuksiin ja merkityksiin, jotka suuntaavat oppimista ja luovat pohjan uuden oppimiseen. Samalla oppimisessa on keskeistä vuorovaikutus muiden kanssa sekä virallisissa että epävirallisissa oppimistilanteissa.

1.4 TIEDONKÄSITYS

Tieto on yhteydessä sosiaalialan työssä tarvittavien ammatillisten koulutustietojen muodostumiseen. Sitä opitaan sekä teoreettisen tiedon opiskelun että oman toiminnan välityksellä yhdessä muiden ihmisten ja sosiaalisen ympäristön kanssa. Tietoa on vasta ymmärretty tieto, jota kyetään puolustamaan ja kehittämään edelleen. Se on muuttuvaa, dynaamista ja muodostuu kokonaisuuksista. Uudet opiskeltavat käsitteet liittyvät opiskelijan olemassa olevaan tietorakenteeseen teoreettisen tiedon ja käytännön kokemuksen vuorovaikutuksessa.

1.5 OPPIMISYMPÄRISTÖ

Sosiaalialan koulutusohjelmassa pyritään edistämään oppimista luomalla mahdollisimman laaja-alainen ja monipuolinen oppimisympäristö. Yleisenä tavoitteena on, että tietäminen ja taitaminen liittyvät saumattomasti yhteen. Tietoja ja taitoja opiskellaan mahdollisuuksien mukaan niiden todellisissa ja luonnollisissa yhteyksissä. Oppimisympäristö rakennetaan virikkeelliseksi, realistiseksi ja haastavaksi.

Harjoittelujaksojen aikana teoreettista tietoa sovelletaan toiminnalliseksi osaamiseksi. Käytännön työelämässä hankitut kokemukset puolestaan jäsentyvät kiinteäksi osaksi opiskelijan teoreettista tietämystä. Oppimiskeskus Optiimi tarjoaa opiskelijoille oppimisympäristön, jossa osaamistaan voi kehittää erilaisissa monialaisissa hankkeissa. Opiskelijoita rohkaistaan ja annetaan mahdollisuuksia kansainvälisessä ympäristössä opiskeluun. Osa opetuksesta toteutetaan verkko-opetuksena.

1.6 YHTEISTYÖ SIDOSRYHMIEN KANSSA

Sosiaalialan koulutusohjelma kiinnittyy sekä Sosiaali- ja terveystieteiden laitoksen että koko Lahden ammattikorkeakoulun toimintaan ja tavoitteisiin. Yhteistyötahoja ovat myös koko koulutuskenttä ja siinä erityisesti sosiaalialan korkeakoulu Suomessa ja yhteistyöverkostot ulkomailla. Sosiaalialan työkentästä muodostuu alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti keskeinen yhteistyöverkosto.

2 OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTA

2.1 SISÄLLÖLLISET PERIAATTEET JA KOULUTUKSEN PERUSTA

Opetussuunnitelman sisällölliset periaatteet rakentuvat sosiaalipedagogiikan, osallisuuden ja sosiaalialan työn muodostaman viitekehyksen varaan.

Sosiaalipedagogiikka

Sosiaalipedagogiikka on käytännöllinen sosiaalitiede, jonka tavoitteena on sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisy ja hyvinvoinnin edistäminen pedagogisin keinoin. Sosiaalipedagoginen ajattelu ja toiminta on kriittistä suhteessa vallitseviin yhteiskunnallisiin oloihin. Sosiaalipedagogisessa ajattelussa ja työtavoissa korostuvat toiminnallisuus, yhteisöllisyys, elämäksellisyys ja arkeen suuntautuneisuus.

Osallisuus

Suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa osallisuudella ymmärretään sitä, että ihmisillä on mahdollisuus vaikuttaa itseään ja ympäristöään koskeviin asioihin. Sosiaalialan työn sisältönä osallisuus liittyy niihin tekijöihin ja muotoihin, joilla vaikutetaan ihmisten osallisuuteen. Osallisuutta voidaan tarkastella kolmella eri tasolla: yhteiskunnallisella, yhteisöllisellä ja yksilöllisellä.

Yhteiskunnallisella tasolla kyse on perinteisestä yhteiskunnallisesta osallistumisesta. Tällöin käytössä ovat institutionaaliset osallistumismuodot, jolloin voidaan puhua ylhäältä alas suuntautuvasta toiminnasta ja ihmisten osallistamisesta.

Yhteisöllisellä tasolla on kyse jonkin kansalaisryhmän elämänhallinnan ja yhteiskunnallisten osallistumismahdollisuuksien vahvistamisesta. Osallistumisen idea tulee ryhmän ulkopuolelta, mutta tarkoituksena on, että tulevaisuudessa ryhmä voisi aktivoitua ja toimia omatoimisesti.

Yksilötasolla osallisuus tarkoittaa omaehtoista ja sitoutunutta osallistumista. Ihmiset määrittelevät itse mihin, millä tavoin ja milloin osallistuvat. Osallisuudessa kyse on mahdollisuuksien luomisesta yksilöille ja alhaalta ylös suuntautuvasta toiminnasta.

Sosiaalialan työ

Sosiaalialan työ on monitasoinen työkenttä, jossa useat eri ammattiryhmät toimivat asiakkaiden parissa rinnakkain ja usein moniammatillisesti yhteistyötä tehden. Tulkinta sosiaalialan työstä ja sen tavoitteista on ollut eri aikoina erilainen. Yhteiskunnan muutokset vaikuttavat sosiaalialan työn menetelmiin samoin kuin muutos vaikuttaa ihmisten arkeen.

Sosiaalialan työllä on useita tärkeitä tehtäviä. Keskeisesti ne liittyvät ihmisten elämisen mahdollisuuksien varmistamiseen eri tavoin, syrjäytymisen ehkäisemiseen ja epäkohtien korjaamiseen sekä ihmisen omien voimavarojen virittämiseen omaksi ja yhteisönsä hyvinvoinnin turvaamiseksi. Sosiaalialan työn tulokset tähtäävät elämänhallinnan ja laadun paranemiseen, yhteisöllisyyden vahvistamiseen, toimiviin ihmissuhteisiin ja entistä parempaan arkeen.

Sosiaalialan koulutuksen perusta

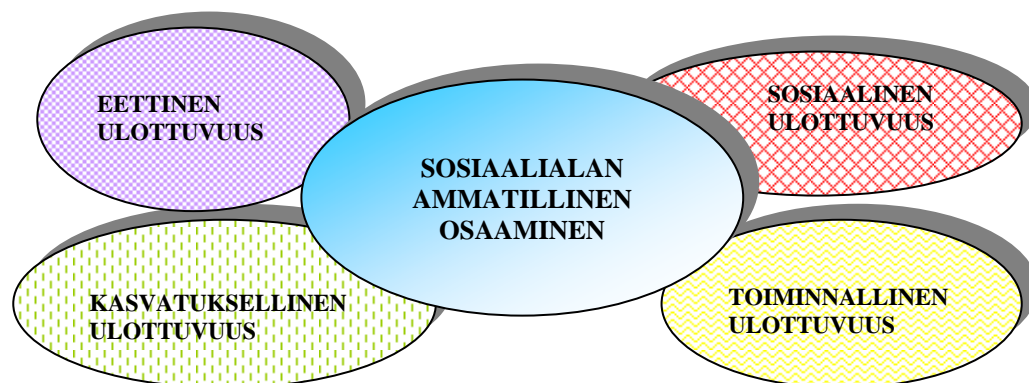
Sosiaalialan koulutus muodostuu eettisestä, kasvatuksellisesta, toiminnallisesta ja sosiaalisesta ulottuvuudesta, joiden perustalle rakentuu ammatillinen osaaminen.

Koulutuksessa korostuu **eettinen ulottuvuus**. Se näyttäytyy niinä arvoina, joiden varaan erilaiset sosiaaliset prosessit rakentuvat. Nämä prosessit tukevat ihmisten ja yhteisöjen kasvua kohti täysivaltaista elämää. Jokaisen ihmisen ainutkertainen arvo yksilönä ja oikeus yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen muiden ihmisten kanssa muodostavat koulutuksen eettisen perustan.

Kasvatuksellinen ulottuvuus sosiaalialan työssä korostaa jatkuvan inhimillisen kasvun merkitystä ihmisen hyvinvoinnille. Pedagoginen toiminta ja kasvun tukeminen ovat läsnä kaikessa toiminnassa sosiaalialalla ja ne ovat myös perustana sosiaalialan ammatillisessa koulutuksessa.

Toiminnallisuus on inhimillisen elämän perusasioita. Sosiaalialan työssä toiminnalliset työmuodot auttavat ihmisiä rakentamaan omaa maailmankuvaa ja elämäntulkintaa. Koulutuksessa toiminnalliset menetelmät vahvistavat toiminnallista otetta myös ammatillisessa työssä.

Sosiaalinen ulottuvuus tarkoittaa yksilöiden tukemista yhteiskuntaan liittymisessä ja heidän voimavarojensa ja osallisuutensa vahvistamista. Kyseessä on tällöin yksilön ja yhteiskunnan välinen vuorovaikutus. Sosiaalialan työ kohdistuu erityisesti ihmisten välisiin suhteisiin, jolloin ihmisiä tuetaan vuorovaikutukseen, sosiaaliseen liittymiseen, yhteisöllisyyteen ja kanssaihmisyyteen. Koulutuksessa sosiaalisella ulottuvuudella on merkittävä rooli oppimisessa.

Kuvio 1. Sosiaalialan koulutuksen perusta

2.2 DIDAKTISET PERIAATTEET

Sosiaalialan ammattitaidossa ja ammatillisessa osaamisessa ovat tärkeitä sellaiset osa-alueet kuin teoreettisen ja käytännöllisen tiedon yhdistäminen ja yhteisöllisen oppimiskokemuksen omaksuminen, oman osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttaminen sekä yhteistoiminnallinen työskentely. Ammattitaito välittyy opiskelijalle opetussuunnitelman opintojaksojen sisältöjen mutta myös käytettyjen opetusmenetelmien kautta. Tällöin opetussuunnitelman keskeiset didaktiset periaatteet ovat yhteistoiminnallisuus, yhteisöllisyys, osallisuus ja teorian ja käytännön suhde.

Yhteisöllisyys ja yhteistoiminnallisuus

Yhteisöllisyys kehittyy vuorovaikutuksellisenä ilmiönä. Koulutuksessa opiskelijoiden ryhmäidentiteetti sosiaalialan tulevana ammatillisena muodostuu konkreettisen toiminnan seurauksena. Tavoitteena on, että ryhmästä syntyy toiminnallinen yhteisö, jonka jokainen jäsen oppii kantamaan vastuuta paitsi omasta myös muiden ryhmän jäsenten oppimisesta. Toiminnallisuus konkretisoituu erilaisissa opintojaksoihin liittyvissä hankkeissa, projekteissa ja produktioissa sekä toiminnallisten työmenetelmien ja –tapojen opiskelussa. Kokemus ryhmään kuulumisesta ja ryhmän jäsenenä olemisesta voimistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta, jonka tuloksena kehittyy symbolista yhteisöllisyyttä, jonka voidaan ajatella vahvistavan ammatillista ryhmäidentiteettiä.

Osallisuus

Didaktisena periaatteena osallisuus tarkoittaa opiskelijan omaa aktiivista oppimistoimintaa, jolla hän omaksuu sosiaalialan työssä tarvittavan ammattitaidon. Pyrkimyksenä on rohkaista opiskelijaa luomaan suhdetta sosiaalialan työhön omista henkilökohtaisista lähtökohdista käsin.

Koulutuksen tavoitteena on opiskelijoiden osallistaminen oppimisprosessiin, jolloin opiskelija itse kantaa vastuun omasta oppimisestaan. Koulutuksen aikana opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus olla vaikuttamassa sekä omaan oppimisprosessiin vertaisryhmässä ja muissa erilaissa ryhmissä että opetuksen toteuttamiseen. Osallisuuden varmistamiseksi käytetään vuorovaikutuksellisia opetusmenetelmiä.

Teorian ja käytännön suhde

Sosiaalialan asiantuntijuus rakentuu teoreettisen ja käytännöllisen tiedon ja osaamisen varaan. Teoreettinen tieto ja käytännöllinen tieto muodostavat toisiaan tukevan kokonaisuuden. Koulutuksessa opiskelija rakentaa omaa jatkuvasti kehittyvää tietoperustansa eri teorioiden ja kokemustensa avulla. Ammatillisuuden kehittyminen edellyttää, että opiskelija oppii koulutuksen aikana monipuolisesti teoreettisen ja käytännöllisen tiedon soveltamiseen työssä muodostaen näin omaa persoonallista käyttöteoriaa. Keskeisin keino opiskelijan oman tietoperustan rakentamisessa on reflektio. Sen avulla luodaan siltaa käsitteellisen maailman ja toisaalta käytännön kokemusmaailman välille.

Opetusmuodot

Sosiaalialan koulutusohjelman opetus- ja oppimismuotoja ovat:

1. Aktivoivat luennot
  - vuorovaikutteinen luento, keskustelut ja pohdintatehtävät, pienryhmät, kasvuryhmätyöskentely, opintokäynnit, yhteistoiminnallinen työskentely
2. Seminaarit
  - oppimistilanne, jossa tarkastellaan jotakin ilmiötä niin, että opiskelijat esittelevät aiheen ja tuovat sen valmisteltuna yhteiseen käsittelyyn
3. Harjoitukset
  - draama, paneeli, videotyöskentely, väittelyt
4. Kirjallinen tuotos
  - essee, oppimistehtävä, opiskelupaketti, kasvun kansio, portfolio, referaatti, artikkeli, raportti, seminaarityö, päiväkirja
5. Esittävä tuotos
  - esitelmä, opiskelijoiden esitys, portfolion esitys, ryhmätyön esitys
6. Toiminnallinen projektityöskentely
  - työelämälähtöiset hankkeet, palvelutoiminta, pienimuotoiset projektit
7. Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen
8. Verkko-opetus
9. Tenti
10. Tutorointi
11. Harjoittelu

Opettaja voi muuttaa opintojaksojen kuvaustekstissä mainittuja opetusmuotoja sisällön niin vaatiessa.

Opintojaksoihin vaadittava työmäärä

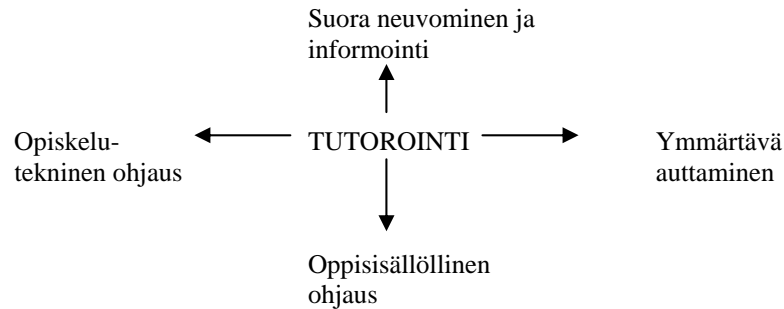
Opintojakson laajuudessa huomioidaan sekä yllä oleviin oppimismuotoihin että aiheen pohdintaan käytetty aika. Tavoitteena on ymmärtävä oppiminen. Opintojakson tuntimäärästä opiskelijalle on siten varattu aikaa myös aiheeseen valmentautumiseen ja oppimansa syventämiseen.

Opintojaksojen tuntimäärät noudattavat yhteiseurooppalaista korkeakoulujärjestelmän mitoitusta (ECTS-mitoitus). Sen mukaan yhden opintopisteen suoritus vastaa noin 27 tunnin kokonaistyömäärää. Esimerkiksi 1,5 opintopisteen (noin 40 tunnin työviikon) mukainen suoritus on

- 8-12 sivun kirjallinen tuotos
- noin 200 sivun keskivaikean teoksen ymmärtävä lukeminen
- 32 tuntia luennoille osallistumista (sekä luentojen ymmärtävä pohtiminen).

2.3 OHJAUS JA TUTOROINTI

Yleistutoroinnilla ja kasvuryhmätutoroinnilla ymmärretään ohjausprosessia, jonka tavoitteena on tukea ja ohjata opiskelijan ammatillista, persoonallista ja oppimisprosessin kehitystä. Opettajatutoroinnilla tuetaan opiskelijan ammatti-identiteetin kehittymistä ja vahvistumista. Tutoroinnin tavoitteena on lisäksi tukea ja ohjata opiskelijaa itseohjautuvuuteen ja reflektoiivaan työotteeseen. Tutoroinnilla pyritään turvaamaan opiskelijoiden systemaattinen ja tavoitteellinen opintojen edistymisen seuranta ja arviointi. Tutoroinnin toimintamuotoja ovat ryhmäohjaus, henkilökohtainen ohjaus ja pienryhmäohjaus (kasvuryhmät).

Kuvio 2. Tutoroinnin peruskomponentit (Lehtinen 1992)

Oppisisällöllinen ohjaus on tutoroinnin ydinaluetta. Sen tavoitteena on auttaa opiskelijan ammatillista kehittymistä ja tukea opiskelijan yksilöllistä työskentelytapaa. Opiskeluteknisen ohjauksen tavoitteena on auttaa opiskelijaa löytämään itselleen yksilöllinen oppimistyyli, tukea itseohjautuvuuden kehittämisessä sekä auttaa opiskelijaa tunnistamaan, käyttämään ja kehittämään hänelle ominaisia tiedon käsittelytapoja. Ymmärtävässä auttamisessa tutor on opiskelijan kuuntelija, tukija ja kannustaja. Tutoroinnin tavoitteena on saada opiskelija tunnistamaan ja ymmärtämään mahdolliset opiskeluun tai elämäntilanteeseen liittyvät ongelmat. Tutor ohjaa opiskelijaa tarvittaessa hakemaan ammattiapua. Suora neuvominen ja informointi ovat opiskelijan päätöksenteon ja valintojen tekemisen auttamista ja tukemista.

2.3.1 YLEISTUTOR

Jokaiselle opiskelijaryhmälle on erikseen nimetty yleistutorina toimiva opettaja, joka tukee opiskelijaryhmän kasvua oppimis- ja yhteistyökykyiseksi ryhmäksi. Yleistutor vastaa ryhmän opintojen tarkoituksenmukaisesta suunnittelusta ja organisoinnista opintojen ajan.

2.3.2 KASVURYHMÄTUTOR JA KASVURYHMÄTYÖSKENTELY

Jokaiselle opiskelijalle on nimetty kasvuryhmätutorina toimiva opettaja, joka tukee opiskelijan ammatillista kasvua. Kasvuryhmätutorin tehtävänä on ohjata opiskelijan ammatillisuuden kehittymistä sekä ohjata uraan ja ammattiin liittyvissä kysymyksissä kulloisenkin opiskeluvaiheen tarpeiden mukaisesti. Kasvuryhmätutor on opiskelijoiden henkilökohtainen ohjaaja sekä kasvuryhmätyöskentelyn vetäjä.

Kasvuryhmätyöskentelyn tavoitteena on opiskelijan ammatillisen kasvun ja urakehityksen ohjaaminen ja tukeminen koko koulutuksen ajan siten, että ammatillinen tieto, taito, ammatti-identiteetti ja ammattietiikka yhdistyvät opiskelijan persoonassa ja toiminnassa. Ammatillisuuden kehittymistä kasvuryhmätyöskentelyssä tuetaan myös nostamalla ohjauksessa tietoiselle tasolle omien tunteiden yhteys siihen, mitä opiskeluprosessin aikana havaitaan ja minkälaisia merkityksiä ja tulkintoja havainnoille annetaan. Kasvuryhmätyöskentelyn tavoitteena on antaa opiskelijoille kokemus osallisuudesta ja vertaistyöskentelystä ryhmässä sekä auttaa itsetuntemuksen lisääntymisessä. Tavoitteena on tukea opiskelijan tutkivan työotteen kehittymistä osaksi sosionomin (AMK) ammatillista osaamista. Työskentely tapahtuu pienryhmissä, joille nimetään omat kasvuryhmäohjaajansa. Kasvuryhmät kokoontuvat säännöllisesti, ja niiden työskentelyn keskeiset sisältöalueet liittyvät ammatillisen kasvun opintojakson opintoihin.

2.3.3 OPINTOSUUNNITTELIJA

Opintosuunnittelija koordinoi ammattikorkeakoulun yhteisiä ja vapaasti valittavia opintoja laitoksessa. Hän myös ohjaa ja tukee opiskelijaa näissä opinnoissa. Hän organisoii laitoksen opiskelijatutoritoimintaa ja toimii sen puitteissa yhteistyössä Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan ja sen opiskelijatutorvastaavan kanssa. Opintosuunnittelija arvioi laitoksen opiskelijatutoreiden kirjalliset raportit opiskelijatutoritoiminnasta ja hyväksyy opiskelijatutoritoiminnan vapaasti valittaviin opintoihin.

2.3.4 OPISKELIJATUTOR

Opiskelijatutorit ovat ylempien vuosikurssin opiskelijoita, jotka ovat tehtäväänsä valmennettuja ja ohjaavat uusia opiskelijoita. Ohjaus tapahtuu joko henkilökohtaisesti tai ryhmissä. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada opiskelijatutoritoiminnasta opintoviikkoja vapaasti valittaviin opintoihin.

2.3.5 HARJOITTELUN OHJAUS

Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksessa harjoittelu on aina luonteeltaan ohjattua. Opiskelijan ohjaamisesta vastaavat sosiaalialan tiimin opettajat ja työharjoittelupaikoissa nimetyt henkilökohtaiset lähiohjaajat. Opettajaohjaaja ja työpaikan ohjaaja muodostavat ohjaajaparin, joka tukee opiskelijaa ammatillisessa kehittämisessä.

Työpaikan ohjaaja painottaa ohjauksessa käytännön työtehtävien asiantuntijuutta, kyseisen erityisalan ymmärtämistä ja toimimista työssä. Hänen ohjauksensa on luonteeltaan ammatillisesta. Opettajaohjaaja toimii ammatillisen kasvun ja oppimisprosessin ohjaajana. Hän tukee opiskelijaa ja varmistaa oppimisprosessin etenemisen auttamalla opiskelijaa kokoamaan ja jäsentämään kokemuksia sosiaalialan näkökulmasta.

Harjoittelun ohjaukseen liittyy myös olennaisesti vertaisohjaus pienryhmätoimintana. Vertaisohjauksen tarkoituksena on oppia yhteistoiminnallisesti toisten kokemusten kuulemiseen ja reflektomaan yhteisen dialogin avulla ja näin olla osallisena etsimässä ja rakentamassa omaa ammatillista identiteettiä sosiaalialan työntekijänä.

3 KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA AMMATILLISET LÄHTÖKOHDAT

3.1 SOSIAALIALAN TYÖN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TEHTÄVÄT

Sosiaalisen turvallisuuden ja kansalaisten jokapäiväisen selviytymisen varmistaminen ovat sosiaalialan työn keskeistä sisältöä. Sosiaalialan työtä tehdään erilaisissa ja muuttuvissa toimintaympäristöissä, joissa toiminnat tähtäävät arjen mielekkyyden ja sujumisen parantamiseen, sosiaalisen toimintakyvyn tukemiseen ja ongelmien ehkäisyyn.

Toimintaympäristö muodostuu sosiaalista asiantuntemusta edellyttävistä tehtäväkokonaisuuksista julkisella sektorilla (kunnallinen palvelujärjestelmä, työhallinto, sosiaalivakuutus), kolmannella sektorilla sekä sosiaalialan palveluyrityksissä joko työntekijänä tai yrittäjänä. Erilaisina projektit tai kehittämishankkeet ovat myös tyypillinen tapa toteuttaa sosiaalialan työtä. Sosiaalialan työn toimintaympäristöön kuuluvat mm. varhaiskasvatuspalvelut (keskeisimpänä päivähoito), lastensuojelutyö, palveluohjaus, mielenterveys-, kriisi- ja päihdetyö, erityiskasvatus ja vammaistyö, perhetyö, ikääntyneiden palvelutyö, koulussa tapahtuva sosiaalialan työ, yhdyskuntatyö ja kuntouttava työtoiminta.

Sosiaalialan työn ammatillisina tehtäväalueina erilaisissa toimintaympäristöissä ovat

- kasvatusta-, opetus- ja ohjaustehtävät
- kuntoutuksen, ohjauksen ja sosiaalisen tuen tehtävät
- palvelutuotanto-, johtamis- ja kehittämistehtävät
- sosiaalityön tehtävät.

Sosiaalialan työhön vaikuttavat monet muutokset toimintaympäristössä. Yhteiskunnassa tapahtuvia keskeisimpiä muutoksia ovat väestömuutokset (mm. ikääntyminen), kansainvälistyminen, alueellinen keskittyminen ja talouden sanelemat ehdot. Nämä edellyttävät sosiaalialan työntekijöiltä innovatiivisuutta, verkostomaista työskentelyotetta sekä kykyä joustavaan mukautumiseen.

3.2. AMMATILLINEN OSAAMINEN JA TARVITTAVAT VALMIUDET

Sosiaalialan koulutuksessa rakennetaan mainituissa tehtävissä tarvittavaa kompetenssia. Sosionomin (AMK) osaamisalueet on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Osaamisprofiili Sosiaalialan koulutusohjelma	Osaamisalueen kuvaus (tiedollinen ja taidollinen osaaminen) Sosionomi (AMK)
Eettinen osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> - tekee ammattieettisesti perusteltuja ratkaisuja ja toimii niiden mukaan ihmissuhde- ja päätöksentekotilanteissa - kunnioittaa asiakasta oman elämänsä asiantuntijana - edistää asiakkaan sosiaalista osallisuutta - puolustaa asiakkaiden oikeuksia ja pitää toimintansa lähtökohtana asiakkaansa etua - toimii oikeudenmukaisesti asiakkaan valinnan mahdollisuuksia edistäen - vastustaa syrjintää ja pyrkii estämään syrjintään tuottavia toimia ja rakenteita - kantaa vastuun tekemistään ratkaisuista ja valinnoista

Asiakastyön osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää asiakastyön prosessia ja kykenee erottamaan sen eri vaiheita - osaa luoda ammatillisen ja asiakasta osallistavan vuorovaikutussuhteen - osaa soveltaa erilaisia teoreettisia lähestymistapoja ja työmenetelmiä - osaa yhdessä asiakkaan ja muiden asiantuntijoiden kanssa arvioida asiakkaan sosiaaliset, psyykkiset ja fyysiset voimavarat ja kehityksen mahdollisuudet - osaa tukea ja ohjata tavoitteellisesti erilaisia asiakkaita ja asiakasryhmiä heidän arjessaan, kasvun ja kehityksen eri vaiheissa ja elämäntilanteissa - kykenee arvioimaan asiakastilanteita ja niissä käytettäviä työmenetelmiä sekä kokonaisprosessia - osaa suunnitella ja organisoida omaa toimintaansa
Eri asiakasryhmiin liittyvä osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää asiakkaan tarpeet ja voimavarat kontekstisidonnaisesti - ymmärtää sosiaalisia ilmiöitä ja niistä nousevia asiakkaiden tarpeita - osaa toimia eri asiakasryhmien kanssa niiden toimintaympäristöissä tilanteiden edellyttämällä tavalla - tiedostaa ja hyväksyy erilaisten kulttuurien merkityksen ja osaa tehdä yhteistyötä erilaisista kulttuureista tulevien henkilöiden kanssa - osaa ylläpitää yhteisöjen sosiaalisia rakenteita
Vuorovaikutus-, viestintä- ja yhteistyöosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> - kykenee toisten kuuntelemiseen ja läsnäoloon vuorovaikutustilanteissa - kykenee asioiden kirjalliseen, suulliseen ja visuaaliseen esittämiseen - osaa toimia neuvottelutilanteissa asiakkaan edun näkökulmasta - ymmärtää sosiaalisen verkoston merkityksen ja mahdollisuudet sekä omaa valmiudet verkostojen luomiseen - arvostaa ja kunnioittaa muiden osaamista ja ammattitaitoa - osaa tuoda oman asiantuntijuutensa esiin eri yhteistyötilanteissa
Yhteiskunnallinen ja palvelurakenneseosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää yksilön ja yhteiskunnan välisen suhteen ja osaa jäsentää sitä teoreettisista näkökulmista - ymmärtää yhteiskunnallisen päätöksenteon ja ihmisten sosiaalisten toimintaedellytysten välisen yhteyden - tuntee hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta tukevan palvelujärjestelmän ja siihen liittyvän lainsäädännön - osaa hahmottaa palveluiden muutoksia ja pystyy osallistumaan niiden monipuoliseen kehittämiseen - toimii asiakkaan asiamiehenä suhteessa palvelujärjestelmiin ja yhteiskuntaan - osallistuu yhteiskunnalliseen arvokeskusteluun ja vaikuttaa päätöksentekoon yhteistyössä asiakkaiden ja muiden toimijoiden kanssa
Tutkimisen ja kehittämisen osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> - osaa arvioida omaa osaamistaan ja määritellä osaamisensa kehittämistarpeita - omaksuu kehittävän ja yritteliään työtavan sekä kykenee luovaan ja innovatiiviseen ongelmanratkaisuun - kehittää ammattikäytäntöjä yhdessä asiakkaiden, kansalaisten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa - osaa hankkia ja käsitellä tietoa sekä kykenee kriittiseen tiedon arviointiin ja kokonaisuuksien hahmottamiseen - tuntee projektitoiminnan osa-alueet ja osaa toimia projektitehtävissä - tuntee tutkimus- ja kehitystoiminnan menetelmiä ja osaa toteuttaa pienimuotoisia tutkimus- ja kehittämishankkeita
Työyhteisöosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää ryhmä- ja tiimityöskentelyn periaatteet ja osaa työskennellä yhdessä toisten kanssa - kykenee toisilta oppimiseen ja opitun jakamiseen työyhteisössä - kantaa vastuun työn tavoitteista ja työyhteisön kehittämisestä yhdessä muiden kanssa - osaa toimia työyhteisön aloitteellisenä esimiehenä

KOULUTUKSEN RAKENNE, SOSIONOMIN (AMK) TUTKINTO

Perusopinnot 22 op

Sosiaalialan yhteiset ammattiopinnot 83 op

Sosiaalialan suuntaavat ammattiopinnot 30 op

Harjoittelu 45 op

Opinnäytetyö 15 op

Vapaasti valittavat opinnot 15 op

Opinnnot yhteensä 210 op

Opintojaksojen ja opintojakson osien <u>koodit</u>	Opintojaksot ja jaksojen osat Suuntautumisvaihtoehdot: <ul style="list-style-type: none"> • SPLN (sosiaalipedagoginen lapsi- ja nuorisotyö) • SPAI (sosiaalipedagoginen aikuistyö) 	Laaajuus OP	Osaamisalueet						
			Eettinen osaaminen	Asiakastyön osaaminen	Eri asiakasryhmiin liittyvä osaaminen	Vuorovaikutus-, viestintä ja yhteistyöosaaminen	Yhteiskunnallinen ja palvelurakenneseosaaminen	Tutkimisen ja kehittämisen osaaminen	Työyhteisöosaaminen
1. vuosi									
01PSUO	Suomen kieli ja viestintä	4			X				
01PENG	Vieras kieli	3			X				
08TIETOT05	Tietotekniikka	3			X				
08HYP106	Hyvinvointialan yhteiset perusopinnot/ Hyvinvoinnin tekijät	3				X			
08KAS106	Ammatillinen kasvu/ Kasvuryhmätyöskentely 1	2		X		X			
08PERKEH06	Persoonallisuuden kehitys ja kasvat	8		X	X				
08VVLUO05	Ammatillinen kasvu/ Luovuus itsetuntemuksen välineenä	3	X	X		X			
08ORIENTH05	Orientoiva harjoittelu	3	X	X	X	X			
08SOSPE06	Sosiaalipedagogiikan perusteet	5	X	X		X	X		
08AMM-OP-J	Ammatillisen auttamistyön lähtökohdat	6	X	X		X			X
08YHTANA06	Yhteiskunta-analyysi	3			X		X		
08YHTKUNM05	Yhteiskunnan muutos ja sosiaaliturva	5			X		X		
08VARHAISKA	Varhaiskasvatus SPLN	9	X	X	X	X	X		
08LANULUTUM	Lasten ja nuorten luovuutta tukevat menetelmät SPLN	3	X	X		X			
08AIKIKÄÄ05	Aikuisuus ja ikääntyminen SPAI	3	X	X	X		X		
08VAMMAIS05	Vammaisuus SPAI	3	X		X		X		
08KANSAN-J	Kansalaistoiminta ja sosiaalipedagoginen aikuistyö SPAI	3	X			X	X	X	
*)	Erytialueen kirjapaketti I SPAI	3	X	X	X		X		
2. vuosi									
08KA206	Ammatillinen kasvu/ Kasvuryhmätyöskentely 2	1	X	X		X			
01PRUO	Ruotsin kieli	3				X			
01PJYT	Yrittäjyys opinnot	4				X	X		
08AMMHA105	Ammatillinen harjoittelu I	12	X	X	X	X			
08VVSTL05	Sosiaalialan työn lainsäädännölliset kehykset	3	X	X	X		X		X
08OSSAL06	Osallisuus ja sen tukeminen	6	X	X		X	X		
08PSYKO06	Sosiaalialan työn menetelmiä/ Psykososiaalinen sosiaalityö	2	X	X	X	X	X		

08RYHMÄN06	Sosiaalialan työn menetelmiä/ Ryhmän ohjaustaidot ja toiminnalliset menetelmät	3,5	X	X	X	X			
08YHDYS06	Sosiaalialan työn menetelmiä/ Yhdyskuntatyö	1,5	X	X	X	X	X		
08PROJ-05	Projektityö	3					X	X	
08MOKULT05	Monikulttuurisuus	3		X	X	X	X		
08KEHI06	Tutkiva ja kehittävä osaaja/ Kehittyvä työote ja opinnäytetyö	2						X	
08ERIKAS06	Eryityskasvatus SPLN	4	X	X	X	X	X		
08MIEL06	Mielenterveys SPLN	4	X	X	X	X	X		
08NUSOS05	Nuorisosiaalityö ja sosiaalipedagoginen työ koulussa SPLN	5	X	X	X	X	X		
08PÄIHDER05	Päihderiippuvuus ja päihdetyö SPAI	3	X	X	X	X	X		
08LASTESU05	Lastensuojelu SPAI	3	X	X	X	X	X		
08MIETERV05	Mielenterveys SPAI	3	X	X	X	X	X		
*)	Eryitysalueen kirjapaketti II SPAI	3	X	X	X		X		
08PAJA06	Tutkiva ja kehittävä osaaja/ Pajatyöskentely	1				X		X	
08AIHE06	Opinnäytetyö / Aiheseminaarit	1				X		X	
3. Vuosi									
08KAS306	Ammatillinen kasvu/ Kasvuryhmyöskentely 3	1	X	X		X			
08AMMHA0205	Ammatillinen harjoittelu II	15	X	X	X	X			
08HYP206	Hyvinvointialan yhteiset perusopinnot/ Hyvinvoinnin haasteet	2					X		
08TERA06	Sosiaalialan työnmenetelmiä/ Terapeuttiset menetelmät	2	X	X	X	X	X		
08MUUPERH-J	Muuttuva perhe ja perhetyö	6	X	X	X	X	X		
08TUTK106	Tutkiva ja kehittävä osaaja/ Tutkimusmenetelmät	5						X	
08HALPE06	Työyhteisötoiminnan kehittäminen ja johtaminen / Hallinnollisen työn perusteet	3	X			X			X
08YHV106	Työyhteisötoiminnan kehittäminen ja johtaminen/ Yhteisöviestintä	3	X			X			X
08VVLAS05	Lastensuojelu SPLN	5	X	X	X	X	X		
08LUOV06	Luovat ja toiminnalliset menetelmät sosiaalipedagogisessa aikuistyössä SPAI	3	X	X	X	X			
08HYVOST06	Hyvinvointipalvelujen strateginen kehittäminen SPAI	3					X	X	X
08AMMHA0305	Ammatillinen harjoittelu III	15	X	X	X	X		X	X
08TUTKIR06	Tutkiva ja kehittävä osaaja/ Tutkiva kirjoittaminen	1				X		X	
08SUUN06	Opinnäytetyö / Suunnitteluseminaarit	4				X		X	
4. Vuosi									
08KAS406	Ammatillinen kasvu/ Kasvuryhmyöskentely 4	1	X	X		X			
08TOIMI06	Työyhteisötoiminnan kehittäminen ja johtaminen / Toimiva ja kehittyvä työyhteisö	3	X			X		X	X
08TUTSEM06	Opinnäytetyö / Tutkintoseminaarit	10				X		X	
	Vapaasti valittavat opinnot	15							
	KOKO TUTKINTO YHTEENSÄ	210							

*) Kirjapaketit:

08VANKP06 VANHUSTYÖ/KIRJAPAKETTI 3OP

08MIEKP06 MIELENTERVEYS/KIRJAPAKETTI 3 OP

08VAMKP06 VAMMAISUUS/KIRJAPAKETTI 3 OP

08LASKP06 LASTENSUOJELU/KIRJAPAKETTI 3 OP

08PÄIKP06 PÄIHDERIIPPUVUUS JA PÄIHDETYÖ/KIRJAPAKETTI 3 OP

YRITTÄJYYSPOLKU

Yrittäjyyspolun tarkoituksena on mahdollistaa opiskelijan yrittäjyyden taitojen kehittyminen sosiaali- ja terveystieteiden koulutusohjelmissa. Osa yrittäjyyspolun opinnoista on kaikille pakollisia opintoja ja osa valinnaisia niille opiskelijoille, jotka haluavat syventää omaa yrittäjyysosaamistaan. Yrittäjyyden edistämisen tavoitteena on, että opiskelija toimii kuin omaehtoinen, sisäinen yrittäjä ja yrittäjyyspolulla olevalla opiskelijalla on lisäksi valmiudet ulkoiseen yrittäjyyteen.

Yrittäjyyden tiedollinen osaaminen

Opiskelija

- hahmottaa ihmisen hyvinvointia tukevan verkoston sekä siinä yksityisen, järjestöjen ja julkisen palveluidentuottajien tehtävät ja niiden tuottamat palvelut sekä yrittäjyyttä koskevat lait ja ohjeet sekä lupakäytännön
- ymmärtää yrityksen eri toimintojen kokonaisuudet laatimalla liiketoimintasuunnitelman
- osaa analysoida eri palveluita/tuotteita ja niihin liittyviä osa-alueita sekä määrittellä niiden hinnan sekä kehittää niiden laatua tutkimustoiminnalla
- tietää projektin käynnistämiseen, toteuttamiseen ja lopettamiseen liittyvät toiminnot sekä projektitoiminnan merkityksen yrittäjyyteen kasvamisessa.

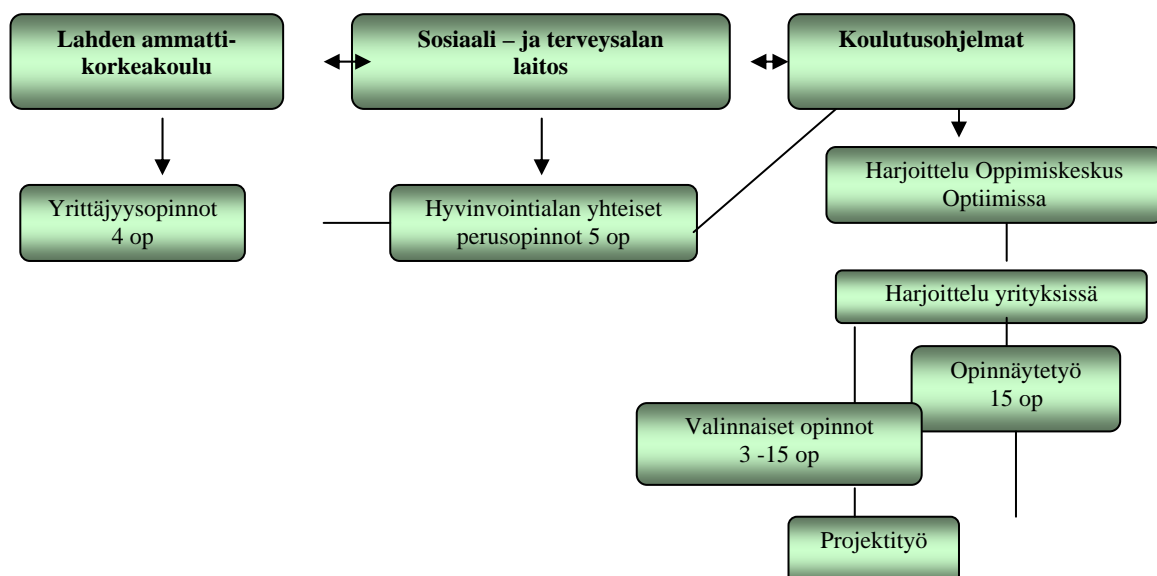
Yrittäjyyden taidollinen osaaminen

Opiskelija

- toimii aktiivisesti, oma-aloitteisesti ja vastuullisesti sekä innovatiivisesti
- sietää epävarmuutta kokien sen mahdollisuutena oppia uutta kehittämällä omia ongelmanratkaisukykyään ja riskinhallintaansa
- kunnioittaa eettisiä periaatteita ihmisten kohtaamisessa, opiskelussa ja yritystoiminnassa
- osaa ohjata tiimin/työryhmän toimintaa päämäärätietoisesti ollen innostava, luotettava ja joustava
- osaa hyödyntää tutkivaa otetta kehittämistoiminnassa ja oppimisessa
- on kehittynyt yrittäjyyden osaamisessaan (luovuus, hyöty, fokus, ego, tiimi, elämäntutkimus) reflektoiden niitä realistisesti.

YRITTÄJYYSPOLKU SOSIAALI- JA TERVEYSALAN KOULUTUSOHJELMISSA

Yrittäjyys edellyttää hyvää ammattitaidon ydinosaamista, siksi laajasti ajatellen kaikki oppiminen on yrittäjyyteen oppimista. Sosiaali- ja terveysalan opetussuunnitelmissa yrittäjyyden erityistaitojen oppiminen mahdollistuu eri opintokokonaisuuksissa. Ammattikorkeakoulun yhteisiin opintoihin kuuluva Yrittäjyysopinnot (4 op) ja Hyvinvointialan yhteiset perusopinnot (HYP, 5 op) ovat kaikille opiskelijoille pakollisia yrittäjyysopintoja.

Hyvinvointialan yhteisten perusopintojen tarkoituksena on, että opiskelija muodostaa käsityksen alan yrityksen merkityksestä, tehtävistä ja toimintaedellytyksistä nyt ja tulevaisuudessa. Yrittäjyysopintojen keskeisenä tavoitteena on kannustaa opiskelijoita yrittäjyyteen ja luoda kuva sosiaali- ja terveysalan yrittäjyydestä. Jokaisen sosiaali- ja terveysalan opiskelijan on tärkeää oppia sisäisen yrittäjyyden taitoja, joita ovat oma-aloitteisuus, aktiivisuus, kyky ratkaista ongelmia, joustavuus, luotettavuus, vastuullisuus, innovatiivisuus ja kyky arvioida itseään. Siksi eri opintokokonaisuuksissa oppimismenetelmät tukevat näiden taitojen kehittymistä.

Yrittäjyysopintojen ja Hyvinvointialan yhteisten perusopintojen lisäksi yrittäjyyspolun valinnat opiskelijat voivat kehittää yrittäjyyden taitojaan ohjatussa harjoittelussa (8 op →), opinnäytetyössä (15 op) ja vapaasti valittavissa opinnoissa (3-15 op). Harjoittelu mahdollistaa monenlaisen tavan opiskella yrittäjyyttä. Kummiyrityksissä harjoittelun kautta ja avulla opiskelija saa konkreettisen kokemuksen yrityksestä ja yrittäjyydestä siten kuin se on mahdollista olematta itse yrittäjä. Oppimiskeskus Optiimissa mahdollistuvat asiakasprojektit ja palveluiden/tuotteiden kehittäminen. Alkuopinnoissa harjoittelun tavoitteet ovat ammattiosaamisen kehittämiseen suuntautuneista laajentuen opintojen edetessä yrittäjyyden oppimisen tavoitteisiin.

Yrittäjyyspolulla olevan opiskelijan opinnäytetyö voi olla palveluiden tai tuotteiden kehittämistä tutkimuksen avulla tai se voi olla liiketoimintasuunnitelma. Opinnäytetyön muoto on toiminnallinen, mutta siihen liittyy aina tutkimuksellisuus. Parhaimmassa tapauksessa opinnäytetyö on tutkimus- ja kehittämistoiminnan tuloksena syntynyt liiketoiminta. Yrittäjyyteen oppimista tukevat vapaasti valittavat opinnot, joissa opiskellaan muun muassa liiketoimintasuunnitelman tekemistä. Opinnot ajoittuvat siten, että ne tukevat opinnäytetyötä.

Yrittäjyyspolulla oleva opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi projektin jossakin opintojensa vaiheessa. Projekti voi toteutua eri opintokokonaisuuksissa, kuten harjoittelussa, ammattiopinnoissa, vapaasti valittavissa opinnoissa tai opinnäytetyössä. Menetelmänä projekti kehittää muun muassa opiskelijan organisointi, johtamis- ja itseohjautuvuuden sekä tiimityön taitoja.

Yrittäjyyspolulla olevan opiskelijan oppimista tukee ja ohjaa valmentaja, joka on yrittäjyysvalmennuskoulutuksen saanut alan opettaja. Opiskelija suunnittelee valmentajansa avustuksella yrittäjyyden henkilökohtaisen opetussuunnitelman (Y-HOPS). Y-HOPSin opiskelija voi tehdä missä tahansa opintojensa vaiheessa.

PERUSOPINNOT 14 OP

Kaikille pakolliset yhteiset perusopinnot

01PSUO SUOMEN KIELI JA VIESTINTÄ 4 OP

01PENG VIERAS KIELI 3 OP

01PRUO RUOTSIN KIELI 3 OP

01PJYT YRITTÄJYYSOPINNOT 4 OP

Toteutetaan Lahden ammattikorkeakoulun yleisen suunnitelman mukaisesti.

MUUT PERUSOPINNOT 8 OP

08TIETOT05 TIETOTEKNIikka 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- pystyy käyttämään tietokonetta ja tietopalveluja apuna opiskelussa.

Sisältö

Tietokoneiden, oheislaitteiden ja verkkoympäristön käyttö, tekstinkäsittely: opinnäytetyö (Word ja PowerPoint), Internet, www-sivut (Frontpage), taulukkolaskenta (Excel).

Suoritustapa ja arviointi

1) Aktivoiva lähiopetus sekä tentti 27 tuntia

2) Verkko-opetus, harjoitukset 53 tuntia

Näyttökoe on mahdollinen.

Arviointi hyväksyty/hylätty.

Opiskelumateriaali

Opetusmonisteet, www-sivut, verkkokurssi-ympäristö

Hyvinvointialan yhteiset perusopinnot – HYP 5 op

08HYP0106 Osa I HYVINVOINNIN TEKIJÄT 3 OP (80 tuntia)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- tunnistaa ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvointi- ja terveysverkoston, niiden eri osatekijät ja palveluiden tuottajat sekä niihin vaikuttavia tekijöitä

- ymmärtää asiakkaan ja asiakkuuden hyvinvointi- ja terveysverkostossa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan rajapinnat

- tiedostaa tulevan ammattinsa tehtävät ja merkityksen asiakkaan hyvinvoinnin ja terveyden tukemisessa sekä siinä moniammatillisen toiminnan merkityksen

- on harjaantunut toimimaan sisäisenä yrittäjänä moniammatillisessa työryhmässä.

Sisältö

Terveys- ja hyvinvointiverkosto, sosiaali- ja terveysalan asiakkuus, sosiaali- ja terveysalan ammatit ja moniammatillinen toiminta, sisäinen, omaehtoinen ja ulkoinen yrittäjyys.

Suoritustapa ja arviointi

Aktiivinen osallistuminen verkko-opetukseen moniammatillisissa pienryhmissä. Arviointi hyväksyty/hylätty.

Opiskelumateriaali

Kirjallisuus ja muu opiskelumateriaali ilmoitetaan opintojakson osan alussa.

08HYP0206 Osa II HYVINVOINNIN HAASTEET 2 OP (53 tuntia)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- tunnistaa ajassa olevia ilmiöitä ja niiden vaikutuksia hyvinvointi ja terveysverkoston toimintaan

- tiedostaa kansainvälistymisen vaikutuksen ja merkityksen.

Sisältö

Muutostekijät, ajan ilmiöt, kehityssuunnat.

Suoritustapa ja arviointi

Aktiivinen osallistuminen asiantuntijaluentoihin (8 t) ja seminaarityöskentelyyn. Arviointi hyväksyty/hylätty.

Opiskelumateriaali

Kirjallisuus ja muu opiskelumateriaali ilmoitetaan opintojakson alussa

SOSIAALIALAN YHTEISET AMMATTIOPINNOT

Ammatillinen kasvu 8 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- osaa jäsentää sosiaalialan työtä ja omaa ammattitaitoaan
- osaa reflektoida omaa ammatillista kasvuaan ja kehittää omaa ammatti-identiteettiään
- ymmärtää ammattietiikan merkityksen ja tunnistaa oman sosiokulttuurisen taustansa työnsä lähtökohdana
- osaa analysoida ja arvioida omaa ammatillista toimintaansa suhteessa eri teoreettisiin ja menetelmällisiin lähestymistapoihin
- ymmärtää luovuuden yhtenä välineenä omaan kasvuun, itsetuntemukseen ja itseilmaisuuun
- kehittyä itseilmaisussaan ja sosiaalisissa taidoissaan erilaisten luovien toimintojen avulla.

Sisältö

Ammatillinen kasvu ja ammatillisuus, sosiaalityön jäsentäminen, luovuus itsetuntemuksen välineenä, ammattieettiset kysymykset, portfolio-työskentely.

KASVURYHMÄTYÖSKENTELY 5 OP (133 tuntia)

08KAS106 KASVURYHMÄTYÖSKENTELY 1, 2 OP

08KAS206 KASVURYHMÄTYÖSKENTELY 2, 1 OP

08KAS306 KASVURYHMÄTYÖSKENTELY 3, 1 OP

08KAS406 KASVURYHMÄTYÖSKENTELY 4, 1OP

Opintojen alussa perehdytään ryhmän yleistutorin johdolla oppimisen eri muotoihin sosiaalialan koulutuksessa ja koulun käytänteisiin. Kasvuryhmätyöskentely toteutetaan kiinteässä pienryhmässä koko opiskeluajan (4 *3 t kokoontumista lukuvuoden aikana). Kasvuryhmissä työstedään omaan oppimiseen ja ammatilliseen kasvuun liittyviä asioita ja portfolioa.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot (kasvuryhmätyöskentely) 64 tuntia
- 2) Kirjallinen tuotos (portfolio) 53 tuntia

Arviointi hyväksytty/hylätty.

08VVLU005 LUOVUUS ITSETUNTEMUKSEN VÄLINEENÄ 3 OP (80 tuntia)

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Harjoitukset 48 tuntia. Harjoitukset koostuvat erilaisesta luovasta toiminnasta ja ryhmätyöskentelystä.
- 2) Kirjallinen tuotos 10 tuntia. Opiskelijat kirjaavat kokemuksensa päiväkirjaan.
- 3) Toiminnallinen ryhmätyöskentely 10 tuntia.

Arviointi hyväksytty/hylätty.

08AMM-OP-J AMMATILLISEN AUTTAMISTYÖN LÄHTÖKOHDAT 6 OP (160 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- sisäistää osallisuuden ja osallistumisen periaatteet sekä asiakkaan subjektiivisuuden ja elämänhallinnan ammatillisen auttamistyön lähtökohdiksi ja tavoitteiksi
- hahmottaa sosiaalialan asiakasprosessin ja sen vaiheet
- ymmärtää kulttuurisen kontekstin merkityksen asiakastyössä ja kehittää kulttuurista lukutaitoaan.

Sisältö

Asiakkaan subjektiivisuus ja itsemääräämisoikeus, viestintä, kuunteleminen ja vuorovaikutus, asiakastyön eri vaiheet, sosiaalialan työn eettiset lähtökohdat, kulttuurisuus, reflektointiprosessi ja -taidot.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 43 tuntia
- 2) Esittävä tuotos (kaunokirjallisuuden pohjalta) 27 tuntia
- 3) Kirjallinen tuotos 8-12 sivua (80 tuntia)

Kokonaisarviointi 1-5, joka muodostuu osien arvioinnin pohjalta. Arviointikriteerit määritellään kunkin osan kohdalta erikseen.

Opiskelumateriaali

Särkelä, A. 2001. Välittäminen ammattina. Vastapaino, Tampere.

Niemelä, P. & Hämäläinen, J. 1993. Sosiaalialan etiikka. WSOY, Juva.

Vilén, M., Leppämäki, P., & Ekström, L.2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveysalalla. (ei sivut 79 -200). WSOY, Porvoo.

08SOSPE06 SOSIAALIPEDAGOGIIKAN PERUSTEET 5 OP (133 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- osaa jäsentää sosiaalipedagogista ammatillisuutta sekä teoreettisesti että käytännöllisenä, ihmisten arjessa toteutuvana ammatillisena työnä sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisyssä ja lieventämisessä
- ymmärtää inhimillisen kasvun prosesseja, joista yhteiskuntaan integroituminen, sosiaalinen toimintakyky ja osallisuus muodostuvat
- ymmärtää sosiaalipedagogiikkaa yhtenä sosiaalialan työtä ohjaavana lähestymistapana.

Sisältö

Sosiaalipedagogiikan historialliset lähtökohdat, sosiaalipedagogiikan keskeiset käsitteet, sosiaalipedagogisen ajattelun ja toiminnan lähtökohdita, sosiaalipedagogiikan käytännön sovellutuksia, sosiokulttuurinen innostaminen.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 32 tuntia
  - 2) Kirjalliset tuotokset 8-12 sivua (40 tuntia)
  - 3) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 53 tuntia
- Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Hämäläinen, J.1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopion yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskuksen julkaisuja 1/1999.

Mönkkönen, K., Nurro, M. & Väisänen, R. 1999. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovellutuksia. Kuopion yliopisto, koulutus- ja kehittämiskeskus. Opetusjulkaisuja 4/1999, Kuopio.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Muutoksen pedagogiikka. Vastapaino, Tampere.

08PERKEH06 PERSOONALLISUUDEN KEHITYS JA KASVATUS 8 OP (213 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- perehtyy yksilön normaaliin psykososiaaliseen kehitykseen sekä keskeisiin pedagogisiin käsitteisiin
- perehtyy erilaisiin kasvatusteorioihin ja -näkemysiin
- on tietoinen erilaisista oppimisenäkemyksistä sekä kasvua ja kehitystä edistävästä suotuisista kasvuolosuhteista
- pohtii kasvatuksellisia ja ohjauksellisia kysymyksiä sekä hahmottaa niiden yhteiskunnallisia kytkentöjä
- osaa tarkastella yksilön kehityksen yleisiä ja yksilöllisiä ilmenemismuotoja
- saa valmiuksia kasvatus- ja ohjaustoiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin
- kehittyy pohtimaan omaa kasvatus- ja ohjausnäkemystään.

Sisältö

Kasvatusta, oppimista ja kehitystä koskevat peruskäsitteet, erilaisia kasvatuksen ja kehitykseen liittyviä teorioita ja -näkemysinä, kasvatus- ja ohjaustoiminnan lähtökohdita, temperamentti, perhe ja vanhemmuus.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 62 tuntia
  - 2) Toiminnallinen projektityöskentely 42 tuntia
  - 3) Kirjalliset tuotokset 15 sivua (53 tuntia)
  - 4) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 40 tuntia
- Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Dunderfelt T. 1997. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. (9. uusittu painos). Muu kirjallisuus ilmoitetaan opintojakson alussa.

08YHTANA06 YHTEISKUNTA-ANALYYSI 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää häntä itseään ja ympäristöään koskevia globaaleja, yhteiskunnallisia ja yhteisöihin liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää yksilön ja yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta ja osaa tarkastella sitä sosiologisesta näkökulmasta
- näkee yhteiskunnallisten arvojen, elämäntapojen ja ilmiöiden yhteyden sosiaalialan työhön.

Sisältö

Yhteiskunnalliset ilmiöt sekä globaalilla että yhteisöllisellä tasolla ja niiden vaikutus ihmisen arkeen, sosiaalinen vuorovaikutus, arvot ja elämäntavat.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot ja seminaarit 32 tuntia
  - 2) Kirjallinen tuotos 4-6 sivua (20 tuntia)
  - 3) Tenttimateriaaliin perehtyminen ja tentti 20 tuntia
- Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Kirjallisen tuotoksen lähdemateriaali: Hoikkala, T. & Roos J. P. 2000. 2000-luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhannen vaihteesta. Gaudeamus. Helsinki.

Tenttikirja: Niemi, K. 2001. Sosiaalipedagogiikan yhteiskuntateoriat. Kuopion yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus. Opetusjulkaisuja 2/1999, Kuopio.

08YHTKUNM05 YHTEISKUNNAN MUUTOS JA SOSIAALITURVA 5 OP (133 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- oppii tuntemaan suomalaisen yhteiskunnan kehitysvaiheet ja muutossuunnat ja niiden vaikutuksen toteutettavaan sosiaalipolitiikkaan
- perehtyy yhteiskunnalliseen tuki- ja palvelujärjestelmään sekä erilaisiin sosiaalialan toimintaympäristöihin
- oppii hahmottamaan palvelujärjestelmän mahdollisuudet asiakkaan osallisuuden ja elämäntilanteen parantamiseksi.

Sisältö

Sosiaalisen turvallisuuden kehitys ja merkitys sekä siihen vaikuttavat tekijät, palvelujen oikeutus ja vastuukysymykset, nykyinen sosiaaliturva- ja palvelujärjestelmä.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 32 tuntia
- 2) Esittävä tuotos (sosiaalipalveluista) 40 tuntia
- 3) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 53 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5. Arviointikriteerit määritellään kunkin osan kohdalta erikseen.

Opiskelumateriaali

Tentittävä kirjallisuus: Karisto, A., Takala, P. & Haapola, I. 1998. Matkalla Nykyaikaan – elintason, elämäntavan ja sosiaalipolitiikan muutos.

Toimeentuloturva. Varma. Uusin painos.

08VVSTL05 SOSIAALIALAN TYÖN LAINSÄÄDÄNNÖLLISET KEHYKSET 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- perehtyy keskeiseen sosiaali- ja kunnallislainsäädäntöön ja oppii hahmottamaan palvelujen järjestämisen taustalla olevaa lainsäädännöllistä kokonaisuutta
- perehtyy kunnalliseen päätöksentekojärjestelmään ja hallinnon periaatteisiin siten, että hän osaa soveltaa lainsäädännön periaatteita asiakastyössä.

Sisältö

Keskeinen sosiaalilainsäädäntö ja kunnallislainsäädäntö.

Suoritustapa ja arviointi

Opintojakso toteutetaan verkko-opetuksena 80 tuntia.

Kokonaisarviointi 1-5.

08OSAL06 OSALLISUUS JA SEN TUKEMINEN 6 OP (160 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- tunnistaa yhteiskunnassa ilmeneviä sosiaalisia ongelmia ja tiedostaa niiden merkityksen ihmisten elämässä
- osaa analysoida sosiaalisten ongelmien taustalla olevia tekijöitä ja niiden vaikutuksia ihmisten toimintakykyyn ja osallisuuteen
- hahmottaa osallisuuden merkityksen yksilöiden elämässä
- osaa tarkastella osallisuuden liittyviä ilmiöitä myös yhteisölliseltä ja yhteiskunnalliselta kannalta
- ymmärtää, miten sosiaalialan työllä voidaan vahvistaa ihmisten toimintakykyä ja osallisuutta.

Sisältö

Sosiaaliset ongelmat yhteiskunnallisesti muuttuvana käsitteenä, osallisuuden käsite, toimintakyvyn käsite.

Edeltävät opinnot

Ammatillisen auttamistyön lähtökohdat, Persoonallisuuden kehitys ja kasvatus, Yhteiskunnan muutos ja sosiaaliturva.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 43 tuntia. Luennoilla perehdytään sosiaalisten ongelmien, osallisuuden ja toimintakyvyn käsitteisiin. Aktivoiviin luentoisiin sisältyy myös vierailuja ja opintokäyntejä.
- 2) Kirjallinen tuotos 12 – 15 sivua (53 tuntia). Kirjallisessa tuotoksessa opiskelija perehtyy johonkin sosiaaliseen ongelmaan tai ilmiöön. Tuotokseen liittyvät ohjeet annetaan opintojen yhteydessä. Kirjallinen tuotos tehdään parityönä.
- 3) Seminaarit 43 tuntia. Kirjalliset tuotokset esitetään seminaarissa.

Opintojakson kokonaisarviointi muodostuu osien 1 - 3 osien arvioinnin pohjalta. Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Ruuskanen, P. (toim.) 2002. Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi: Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. PS-kustannus, Jyväskylä.

Juhila, K., Forsberg, H. & Roivainen, I. (toim.) 2002. Marginaalit ja sosiaalityö. SoPhi, Jyväskylä.

Sosiaalialan työn menetelmiä 9 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää sosiaalialan työssä käytettävien erilaisten asiakastyön lähestymistapojen ja työmenetelmien lähtökohtia
- ymmärtää, miten erilaiset menetelmät voivat toimia kasvun, ohjauksen, sosiaalisen tuen ja kuntoutuksen välineinä
- osaa soveltaa joitakin toiminnallisia ja luovia menetelmiä osana yksilö-, ryhmä- ja yhteistyötä.

Edeltävät opinnot

Ammatillisen auttamistyön lähtökohdat, osallisuus ja sen tukeminen.

08PSYKO06 PSYKOSOSIAALINEN SOSIAALITYÖ 2 OP (53 tuntia)

Sisältö

Sosiaalityön käsite, ratkaisukeskeinen työ, verkostotyö, voimavarakeskeinen työ.

Suoritustapa ja arviointi

1) Aktivoivat luennot 21 tuntia

2) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 26 tuntia

Tentittävä materiaali: luentomateriaali ja Rostila, I. 2001. Tavoitelähtöinen sosiaalityö: voimavarakeskeisen ongelmanratkaisun perusteet. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä, 1-107.

Arviointi 1-5.

08RYHMÄN06 RYHMÄN OHJAUSTAIDOT JA TOIMINNALLISET MENETELMÄT 3,5 OP (93 tuntia)

Sisältö

Ryhmän käsite, ryhmädynamiikka, ohjauksen lähestymistapoja, ryhmän ohjaaminen, erilaisia sosiaalialan työssä tarvittavia toiminnallisia työmuotoja, esimerkiksi kirjallisuus- ja valokuvaterapia.

Suoritustapa ja arviointi

1) Ryhmätyön aktivoivat luennot 16 tuntia

2) Ryhmätyön harjoitukset 16 tuntia

3) Toiminnallinen työskentely 33 tuntia

4) Yhteinen kirjallinen tuotos 4 sivua (kokemuspäiväkirja) 10 tuntia

Arviointi hyväksytty/hylätty.

08YHDYS06 YHDYSKUNTATYÖ 1,5 OP (40 tuntia)

Sisältö

Yhteisöllisyyden teoreettisia lähtökohtia, yhdyskuntatyö sosiaalialan työmenetelmänä, yhdyskuntatyön käytännön sovelluksia.

Suoritustapa ja arviointi

1) Aktivoivat luennot 16 tuntia

2) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 20 tuntia

Tentittävä materiaali: luentomateriaali ja muu erikseen sovittava materiaali. (100 sivua)

Arviointi 1-5.

08TERA06 TERAPEUTTISET MENETELMÄT 2 OP (53 tuntia)

Sisältö

Terapeuttisia suuntauksia ja niiden sovelluksia sosiaalialan työssä.

Suoritustapa ja arviointi

1) Aktivoivat luennot 21 tuntia

2) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 26 tuntia

Tentittävä materiaali: luentomateriaali ja Vilen, M., Leppämäki, P. & Ekström, L. 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveysalalla. WSOY, Porvoo Helsinki, 79-216.

Arviointi 1-5.

08PROJ-05 PROJEKTITYÖ 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- perehtyy projektimaiseen työtapaan ja ymmärtää sen merkityksen yhä olennaisempana tapana tehdä ja kehittää työtä
- saa valmiuksia projektin suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin
- oppii laatimaan kirjallisen projektisuunnitelman ja projektiraportin
- oppii arvioimaan projektityön prosessia ja tuloksellisuutta.

Sisältö

Projekti -käsite, projekti prosessina, projektin suunnittelu, projektisuunnitelma, projektin arviointi, projektin raportointi.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 16 tuntia
- 2) Seminaari 13 tuntia
- 3) Toiminnallinen projektityöskentely (integroitu Osallisuus ja tukeminen sekä Monikulttuurisuus opintojaksoihin)
- 4) Kirjalliset tuotokset (47 tuntia)

Arviointi hyväksyty/hylätty.

Opiskelumateriaali

Ilmoitetaan opintojakson yhteydessä.

08MOKULT05 MONIKULTTUURISUUS 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- hahmottaa monikulttuurisuuteen liittyviä ilmiöitä ja maahanmuuttajien osallisuuden kysymyksiä
- ymmärtää ihmisen kulttuurisen taustan merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen toimintaan vaikuttavana tekijänä
- oppii huomioimaan sosiaalialan työssä eri kulttuureihin kuuluvien asiakkaiden sosiaalisia ja eettisiä arvoja sekä elämäntapoja.

Sisältö

Monikulttuurisuus ja etnisyys, kulttuurien kohtaamisen kysymyksiä, maahanmuuttajatyö, Suomen etniset vähemmistöt.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 21 tuntia.
- 2) Kirjallinen tuotos 4-6 sivua (27 tuntia).
- 3) Toiminnallinen projektityöskentely 27 tuntia.

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tammi, Helsinki.

08MUUPERH-J MUUTTUVUUS PERHE JA PERHETYÖ 6 OP (TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää perhetyön luonteen sosiaalialan työmuotona
- osaa tarkastella perhettä yhteiskunnallisesti muuttuvana instituutiona
- on perehtynyt perheen mikrokulttuuriin
- tuntee perhedynamiikkaan vaikuttavia psyykkisiä ja sosiaalisia tekijöitä
- osaa soveltaa perhetyössä käytettäviä työ- sekä arviointimenetelmiä
- omaa valmiuksia tukea erilaisissa elämäntilanteissa olevia perheitä.

Sisältö

Perhe muuttuvassa yhteiskunnassa, vanhemmuus, perheen mikrokulttuuri, perhedynamiikka, perhetyö sosiaalialan työmuotona, perhelähtöinen ajattelutapa, perhetyössä käytettäviä työ- ja arviointimenetelmiä, perhetyössä kohdattavia ongelmia.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot ja aktivoiva havainnollistaminen 64 tuntia
  - 2) Esittävä tuotos 26 tuntia
  - 3) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 100 tuntia
- Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Seuraavista teoksista valitaan tentittävää kirjallisuutta noin 450 sivua (2 teosta). Opiskelija valitsee yhden tentittävän teoksen I- ja II-ryhmän kirjallisuudesta.

I-ryhmän kirjat (kirjoista valitaan toinen)

Forsberg, H. & Nätkin, R. (toim.) 2002. Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Gaudeamus, Helsinki.
tai Rönkä, A. & Kinnunen, U. (toim.) 2002. Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. PS-kustannus, Jyväskylä.

II-ryhmän kirjat (kirjoista valitaan toinen)

Paavilainen, E. & Pösö, T. 2003 Lapset, perhe ja väkivaltatyö. WSOY, Porvoo.

tai Oranen, M. (toim.) 2001. Perheväkivallan varjossa. Raportti lapsikeskeisen työn kehittämisestä. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisuja 30, Helsinki.

Työyhteisön toiminnan kehittäminen ja johtaminen 9 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- on perehtynyt hallinnollisen työn, toimintojen organisoimien ja johtamisen peruskysymyksiin
- ymmärtää toimivan työyhteisön rakentumisen ja tietää siihen vaikuttavat tekijät
- tietää, mitä työnohjaus on, ja hän osaa hakeutua työohjaukseen
- esimiehenä osaa järjestää työnohjausta itselleen ja työyhteisölle
- ymmärtää viestinnän merkityksen osana työyhteisön toimintaa ja tavoitteita
- ymmärtää yhteisöviestinnän rakenteita ja käytänteitä.

08HALPE06 HALLINNOLLISEN TYÖN PERUSTEET 3 OP (80 tuntia)

Sisältö

Johdon tehtävät, asema ja vastuu, erilaiset organisaatiot ja tiimityö, johtaminen ja sen nykysuuntauksia, henkilöstöjohtaminen.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 32 tuntia
  - 2) Seminaarit 16 tuntia
  - 3) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 24 tuntia
- Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Palmu, H. 2003. Osaanko kuunnella ja johtaa. Kirjapaja, Helsinki.

08YHV106 YHTEISÖVIESTINTÄ 3 OP (80 tuntia)

Sisältö

Yhteisöviestintä, esimiesviestintä, ryhmäviestintä työyhteisössä, tiedottaminen ja kriisiviestintä.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 48 tuntia
  - 2) Kirjallinen tuotos 4-6 sivua (20 tuntia)
- Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Siukosaari A. 2002. Yhteisöviestinnän opas. 2. tarkistettu painos. Business Books, Helsinki.

08TOIMI06 TOIMIVA JA KEHITTYVÄ TYÖYHTEISÖ 3 OP (80 tuntia)

Sisältö

Toimintakykyinen työyhteisö ja toiminnan kehittäminen, laatu ja sen kehittäminen, työoikeuden ja työsuojelun peruskysymykset, työhyvinvointi ja työnohjaus.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 32 tuntia
  - 2) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 20 tuntia
  - 3) Kirjallinen tuotos 4-6 sivua (20 tuntia)
- Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Paunonen-Ilmonen, M. 2001. Työnohjaus. Toiminnan laadunhallinnan varmistaja. WSOY, 1-158
Muu opintomateriaali ilmoitetaan erikseen.

Tutkiva ja kehittävä osaaja 9 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- tuntee erilaisia tutkimus- ja kehittämistyöntöyön lähestymistapoja ja niihin liittyviä prosesseja
- tuntee määrällisen ja laadullisen tutkimussuuntauksen peruseriaatteet
- osaa kuvata laadullista ja määrällistä aineistoa
- osaa arvioida tutkimusten tasoa, saatuja tutkimustuloksia ja tulosten sovellettavuutta käytännössä
- tuntee kehittämisen strategioita ja osaa käyttää projektia hallitun kehittämisen työvälineenä
- kehittänyt kriittisen ajattelun taidoissa ja oppii tutkivan, arvioivan ja kehittävän työotteen.

08KEHI06 KEHITTÄVÄ TYÖOTE JA OPINNÄYTETYÖ 2 OP (53 tuntia)

Sisältö

Tieteellisen ajattelun peruskäsitteet ja kriteerit, erilaiset tutkimus- ja kehittämisstrategiat, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimuksen ja kehitystoiminnan suunnittelu, tiedonhankinta, opinnäytetöiden mahdollisia aiheita ja toteutustapoja. (tutkielmat, toiminnalliset)

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 20 tuntia
- 2) Kirjallinen tuotos 4-6 sivua (20 tuntia)

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Ilmoitetaan opintojakson yhteydessä.

08PAJA06 PAJATYÖSKENTELEY 1 OP (27 tuntia)

Sisältö

TAVOITEPAJAT 0,5 OP

Tutkimuksen tai toiminnan tavoitteet, teoreettinen viitekehys, opinnäytetyöideoiden työstäminen.

MENETELMÄPAJAT 0,5 OP

Opinnäytetyön menetelmän työstäminen.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 12 tuntia
- 2) Seminaarit 8 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Ilmoitetaan opintojakson yhteydessä.

08TUTKI06 TUTKIMUSMENETELMÄT 5 OP (133 tuntia)

Sisältö

Laadulliset tutkimusmenetelmät, määrälliset tutkimusmenetelmät ja kuvailevat tilastolliset analyysit.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot ja harjoitukset 64 tuntia
- 2) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 53 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Ilmoitetaan opintojakson yhteydessä.

08TUTKIR06 TUTKIVA KIRJOITTAMINEN 1 OP (27 tuntia)

Sisältö

Tutkiva kirjoittaminen, tutkimuksen raportointi, opponointi.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 24 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Ilmoitetaan opintojakson yhteydessä.

SOSIAALIALAN SUUNTAAVAT AMMATTIOPINNOT 30 OP

Sosiaalipedagogisen lapsi- ja nuorisotyön suuntaavat ammattiopinnot

08VARHAISKA VARHAISKASVATUS 9 OP (240 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- perehtyy varhaiskasvatusikäisten lasten kasvatukseen, opetukseen ja hoitoon sekä sitä tukevaan palvelujärjestelmään sekä varhaiskasvatusta ohjaaviin asiakirjoihin
- perehtyy varhaiskasvatuksen tavoitteisiin, menetelmiin ja sisältöalueisiin
- kehittyä varhaiskasvatuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa
- ymmärtää moniammatillisen yhteistyön merkityksen varhaiskasvatustyössä ja vanhemmuuden tukemisessa
- alkaa pohtia omaa pedagogista ajatteluaan ja toimintaansa varhaiskasvattajana.

Sisältö

Varhaiskasvatusjärjestelmä ja sitä ohjaava lainsäädäntö, varhaiskasvatussuunnitelma, varhaiskasvatuksen pedagogiikka, varhaiskasvatusympäristö, lapsen oppiminen ja leikki, lasten ohjaaminen ja havainnointi, kasvatuskumppanuus.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 80 tuntia
- 2) Kirjalliset tuotokset 8 sivua (33 tuntia)
- 3) Toiminnallinen projektityöskentely 27 tuntia
- 4) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 80 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5.

Edeltävät opinnot

Persoonallisuuden kehitys ja kasvatus, Yhteiskunnan muutos ja sosiaaliturva.

Opiskelumateriaali

Hujala, E., Puroila, A.-M., Parrila-Haapakoski, S. & Nivala, V. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatus 90 Oy, Oulu.

Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2001. Pienet päivähoitossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. WSOY, Helsinki.

Brotherus, A. Hytönen, J. & Krokfors, L. 2002. Esi- ja alkuopetuksen didaktiikka. WSOY.

Luentomateriaali.

08LANULUTUM LASTEN JA NUORTEN LUOVUUTTA TUKEVAT MENETELMÄT 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää luovien työmenetelmien merkityksen lasten ja nuorten yksilöllisessä ja yhteisöllisessä kasvun ja kehityksen tukemisessa
- osaa käyttää joitakin draamakasvatuksen ja musiikkikasvatuksen menetelmiä lasten ja nuorten kanssa.

Sisältö

Taide- ja kulttuurikasvatuksen lähtökohdat, draamallinen työskentely, musiikkikasvatus.

Edeltävät opinnot

Luovuus itsetuntemuksen välineenä

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat johdantoluennot 12 tuntia.
- 2) Draamakasvatuksen harjoitukset ja esittävät tuotokset 22 tuntia. Harjoitustunneilla kokeillaan erilaista draamallista työskentelyä (esim. prosessidraama, tarinankerronta ja nukketeatteri).
- 3) Musiikkikasvatuksen harjoitukset ja esittävät tuotokset 16 tuntia. Tunneilla tutustutaan musiikin monipuoliseen käyttöön lapsen kokonaispersoonallisuuden tukemisessa (musiikin kuuntelu, laulaminen, soittaminen ja musiikkiliikunta).
- 4) Kirjallinen tuotos 4 -5 sivua (15 tuntia).

Arviointi hyväksyty/hylätty.

08ERIKAS06 ERITYISKASVATUS 4 OP (107 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- tunnistaa erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten ja heidän perheidensä yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tuen, ohjauksen ja kuntoutuksen tarpeita
- ymmärtää erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten kasvatukseen, opetuksen ja kuntoutuksen erityispiirteitä
- tuntee erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen suunnattua palvelujärjestelmää

- ymmärtää moniammatillisen työn merkityksen erityistä tukea ja kasvatusta tarvitsevien lasten, nuorten ja heidän perheidensä kanssa tehtävässä työssä.

Sisältö

Erityiskasvatuksen käsitteen määrittelyä, erityiskasvatuksen historia ja nykyhetki, lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä, erityiskasvatuksen osa-alueet, yksilöllisten tukitoimien arviointi ja suunnittelu, varhaiserityiskasvatusta, kouluikäiset ja erityiskasvatusta, HOJKS, kasvatuskumppanuus.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 43 tuntia
- 2) Kirjallinen tuotos 15 sivua tai tentti 275 sivua (53 tuntia)

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Ilmoitetaan opintojakson yhteydessä.

08MIEL06 MIELENTERVEYS 4 OP (107 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää yksilöllisiin ominaisuuksiin ja kuormittaviin kasvuolosuhteisiin liittyviä mielenterveyden ongelmia ja erityisesti lasten ja nuorten psyykkistä haavoittumista
- tuntee erilaisia lähestymistapoja, joilla pyritään tukemaan mielenterveydellisesti kuormittuneiden henkilöiden ja heidän lähiyhteisönsä psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä ja ennalta ehkäisemään mielenterveysongelmien syntymistä.

Sisältö

Mielenterveys käsitteenä, psyykkiset häiriöt, lasten ja nuorten psyykkisiä ongelmia ja mielenterveystyön erityiskysymyksiä, kuormittavat perhetilanteet ja traumaattiset kriisit, ongelmien ennalta ehkäisemisen ja kuntouttamisen näkökulmia, mielenterveyslainsäädäntö.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 43 tuntia
- 2) Kirjallisuus ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 53 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Luentomateriaali ja kirjallisuus (275 sivua)

Seikkula, J. & Arnkil, T. E. 2005. Dialoginen verkostotyö. Tammi, Tampere, 1-167.

Niemelä, P., Siltala, P. & Tamminen, T. (toim.) 2003. Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. WSOY, Juva. 70 - 122 ja 191 - 219.

08VVLAS05 LASTENSUOJELU 5 OP (135 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- osaa jäsentää lastensuojelua siten, että hän ymmärtää lastensuojelun kokonaisuuden merkityksen lapsen edun turvaamisessa
- osaa keskeisen lastensuojelulainsäädännön
- syventää näkemystään lastensuojelutyön ulottuvuuksista, muodoista ja prosesseista
- oppii erilaisia lastensuojelun työmenetelmiä
- saa valmiuksia toimia lasten ja nuorten edun turvaajana ja edistäjänä lastensuojelutyössä läheisten ja muiden viranomaisten kanssa.

Sisältö

Lastensuojelun kokonaisuus: kasvuoloihin vaikuttaminen, kasvatuksen tukeminen sekä perhe- ja yksilökohtainen lastensuojelutyö, lastensuojelulainsäädäntö, lastensuojelutyön keskeiset periaatteet, lastensuojeluprosessi, lastensuojelun työmuotoja.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 52 tuntia
- 2) Verkko-opetus 40 tuntia
- 3) Esittävä tuotos ja/tai harjoitukset 27 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Hurtig, J. 2003. Lasta suojelemassa, etnografia lapsen paikan rakentumisesta lastensuojelun perhetyössä. Lapin yliopistopaino, Rovaniemi.

Puonti, A., Saarnio, T. & Hujala, A. (toim.) 2004. Lastensuojelu tänään. Tammi, Jyväskylä.

Pösö, T. 2004. Vakavat silmät ja muita kokemuksia koulukodista. Gummerus, Saarijärvi.

Törrönen, M. 1999. Lapsen arki laitoksessa. Helsinki University Press, Helsinki.

08NUSOS05 NUORISOSOSIAALITYÖ JA SOSIAALIPEDAGOGINEN TYÖ KOULUSSA 5 OP (135 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- oppii tunnistamaan nuorten ongelmia aiheuttavia prosesseja ja perehtyy riskiolosuhteissa elävien nuorten kysymyksiin
- osaa jäsentää nuorisososiaalityön teoreettisia lähtökohtia
- oppii tuntemaan nuorisososiaalityötä käytännöllisenä toimintana ja ymmärtää sosiaalipedagogisen työn mahdollisuudet nuorten ongelmien ratkaisemisessa
- osaa jäsentää koulussa tapahtuvan sosiaalipedagogisen työn lähtökohtia ja tutustuu käytännön toteutusmuotoihin.

Sisältö

Nuoret riskiolosuhteissa, nuorisososiaalityön käytännölliset ja teoreettiset lähtökohdat, ajankohtaiset nuorten osallisuutta lisäävät projektit, sosiaalipedagoginen työ koulussa.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 42 tuntia
- 2) Toiminnallinen projektityöskentely 40 tuntia
- 3) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 40 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5.

Edeltävät opinnot

Erityiskasvatus, Lastensuojelu.

Opiskelumateriaali

kaikille pakollinen tenttiaineisto:

1. Hämäläinen, J. 2003. Koulun sosiaalityö oppilaanohjauksen kumppanina. Teoksessa Ohjauksen uudet orientaatiot, toim. Lairio, M. & Puukari, S. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylä, 125 – 137.
2. Rönkä, A ja Poikkeus, A-M. 2000. Tytöt, pojat ja vanhemmat: kumppanuutta ja kahinointia. Nuorisotutkimus-lehti 4/2000, 3-17.

lisäksi yksi seuraavista:

- 3 a) J. Jaatinen. 2000. Viattomuuden tarinoita. Nuoret päihdekulttuurinsa kuvaajina. Gummerus, Saarijärvi.
- 3 b) C. Salmivalli. 2003. Koulukiusaamiseen puuttuminen. Kohti tehokkaita toimintamalleja. PS-kustannus, Jyväskylä.
- 3 c) Kurssilla ilmoitettavat artikkelit sekä Taskinen, S. (toim). 2001. ”Huono ennuste”. Mitä on lasten ja nuorten syrjäytyminen? Stakes; Aiheita 10/2001, Helsinki. ja Hämäläinen, J. 2000. Sosiaalipedagoginen strategia koulutuksesta ja työstä syrjäytyneiden ja syrjäytymisuhan alla elävien nuorten auttamiseksi. Snellman-instituutin arkistosarja 1/2000. 2. uudistettu painos. Kuopio.

Sosiaalipedagogisen aikuistyön suuntaavat ammattiopinnot

08AIKIKÄÄ05 AIKUISUUS JA IKÄÄNTYMINEN 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- tuntee ikääntymisen psykososiaalisena ilmiönä ja sen aiheuttamat muutokset yksilön sosiaalisessa toimintakyvyssä
- on tutustunut sekä julkisen että kolmannen sektorin toiminnan puitteissa tehtävään ammatilliseen vanhustyöhön
- tuntee vanhustyön periaatteet sekä keskeiset menetelmät näillä sektoreilla.

Sisältö

Aikuisuus ja ikääntyminen ihmisen elämänsä aikana, ikääntyminen ja psykososiaalinen toimintakyky, ikääntyminen, syrjäytyminen ja osattomuus, ikääntyneille tarkoitetut palvelut ja vanhustyön toimintamuodot ja – periaatteet.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 16 tuntia
- 2) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 60 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Luentomuistiinpanot.

Lyytinen, P., Korhokangas, M. & Lyytinen, H. (toim.) 1995. Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. WSOY, Porvoo, 400 - 470.

Koskinen, S. et al. 1998. Vanhustyö. Täyd. uud. laitos. Vanhustyön Keskusliitto, Jyväskylä.

08VAMMAIS05 VAMMAISUUS 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- on tutustunut vammaisuuteen ja sen aiheuttamiin yksilöllisen tuen tarpeisiin aikuisiässä
- on tutustunut vammaispalveluihin, joita julkiset palvelut ja kolmas sektori tarjoavat
- on tutustunut erilaisiin tuen, ohjauksen ja kuntoutuksen muotoihin.

Sisältö

Vammaisuuden määrittelyä, vammautuminen eri ikävaiheissa, yleisimmät vammaisryhmät, lainsäädäntö, palvelut, opetuksen, kuntoutuksen ja ohjauksen näkökulmia ja työvälineitä.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 40 tuntia
- 2) Esittävät tuotokset 40 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Ilmoitetaan opintojakson yhteydessä.

08MIETERV05 MIELENTERVEYS 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää mielenterveyteen yhteydessä olevien tekijöiden moninaisuutta
- on tutustunut menetelmiin, joilla ylläpidetään ja edistetään psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä ja ennaltaehkäistään mielenterveysongelmien syntymistä.

Sisältö

Mielenterveys käsitteenä, psyykkiset häiriöt, psyykkisen kuntoutuksen terapeuttisia näkökulmia, traumaattiset kriisit, lasten ja nuorten mielenterveyden erityiskysymyksiä, ongelmien ennalta ehkäisemisen ja kuntouttamisen näkökulmia, mielenterveyslainsäädäntö.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 32 tuntia
- 2) Kirjallisuuteen ja muuhun materiaaliin perehtyminen ja tentti 40 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5.

Tentittävä materiaali: luentomateriaali ja

Kähkönen, S., Karila, I., & Holmberg, N. (toim.). 2001. Kognitiivinen psykoterapia. Gummerus, Jyväskylä, 57 - 79, 99 - 121, 139 - 188, 245 - 257 ja 324 - 336.

08PÄIHDER05 PÄIHDERIIPPUUUS JA PÄIHDETYÖ 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- oppii ymmärtämään miten päihderiippuvuus syntyy
- perehtyy ennaltaehkäisevään päihdetyöhön, päihdeongelmaisten hoitoon, kuntoutukseen ja jälkihoitoon.

Sisältö

Päihteet, päihderiippuvuus, ennaltaehkäisevä päihdetyö, päihdelainsäädäntö, päihdepalvelujärjestelmä, toipuminen, jälkihoito, tuki ja seuranta.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 52 tuntia
- 2) Luentokuulustelu 28 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Ilmoitetaan opintojakson yhteydessä.

08LASTESU05 LASTENSUOJELU 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- osaa jäsentää lastensuojelua siten, että hän ymmärtää lastensuojelun kokonaisuuden merkityksen lapsen edun turvaamisessa
- osaa keskeisen lastensuojelulainsäädännön
- osaa jäsentää näkemystään lastensuojelutyön ulottuvuuksista, muodoista ja prosesseista
- oppii erilaisia lastensuojelun työmenetelmiä
- saa valmiuksia toimia lasten ja nuorten edun turvaajana ja edistäjänä lastensuojelutyössä läheisten ja muiden viranomaisten kanssa.

Sisältö

Lastensuojelun kokonaisuus: kasvuoloihin vaikuttaminen, kasvatuksen tukeminen sekä perhe- ja yksilökohtainen lastensuojelutyö, lastensuojelulainsäädäntö, lastensuojelutyön keskeiset periaatteet, lastensuojeluprosessi, lastensuojelun työmuotoja.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 32 tuntia
- 2) Verkko-opetus 40 tuntia

Kokonaisarviointi 1-5

Opiskelumateriaali

Hurtig, J. 2003. Lasta suojelemissa, etnografia lapsen paikan rakentumisesta lastensuojelun perhetyössä. Lapin yliopistopaino, Rovaniemi.

Puonti, A., Saarnio, T. & Hujala, A. (toim.) 2004. Lastensuojelu tänään. Tammi, Jyväskylä.

Pösö, T. 2004. Vakavat silmät ja muita kokemuksia koulukodista. Gummerus, Saarijärvi.

Törrönen, M. 1999. Lapsen arki laitoksessa. Helsinki University Press, Helsinki.

Erityisalueet/kirjapaketti 3 op + 3 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- syventää tietämystään itseään kiinnostavilla sosiaalipedagogisen aikuistyön erityisalueilla.

Sisältö

Erityisalueisiin liittyvä kirjallisuus.

Suoritustapa ja arviointi

Tentti kahdesta alla olevasta erityisalueesta.

08VANKP06 VANHUSTYÖ/KIRJAPAKETTI 3 OP (80 tuntia)

Opiskelumateriaali

Opiskelija valitsee kolme teosta seuraavista:

1. Marin, M. Hakonen, S. (toim.) 2003. Seniori- ja vanhustyö arjen kulttuurissa. PS-kustannus, Jyväskylä.

2. Heimonen, S.-L. & Voutilainen P. 2001. Dementoituvan hoitopolku. Tammer-paino Oy, Tampere.

tai Viramo, P. (toim.) 2001. Kuntoutusratkaisuja dementoituneen ihmisen arkeen – Opas ammattihenkilöstölle. Dementiahoitoyhdistyksen julkaisuja.

3. Saarenheimo, M. 1997. Jos etsit kadonnutta aikaa. Vanhuus ja oman elämän muisteleminen. Vastapaino, Tampere. tai Semi, T. 2004. Ihmetekoja kaapista löytyvillä aineksilla. Ilmaisullinen kuntoutusmenetelmä dementiatyössä. Opri ja Oleksi Oy, Espoo.

4. Kohdan 2 tai 3 voi korvata erikseen sovittavalla, ajankohtaisella teoksella.

08MIEKP06 MIELENTERVEYS/KIRJAPAKETTI 3 OP (80 tuntia)

Opiskelumateriaali

Haarakangas, K. (toim.). 2002. Mielisairaala muuttuu. Keroputaan sairaalan kokemuksia psykiatrisen hoidon kehittämisessä. Avoimen dialogin malli. Suomen Kuntaliitto, Helsinki, 63 - 210.

Dyregrov, A. 1999. Katastrofipsykologian perusteet. Vastapaino, Tampere, 1 – 275.

Lepola, U., Koponen, H., Leinonen, E., Joukamaa, M., Isohanni, M. & Hakola, P. 2002. Psykiatria. WSOY, Helsinki, 1 - 175.

Arviointi 1 - 5.

08VAMKP06 VAMMAISUUS/KIRJAPAKETTI 3 OP (80 tuntia)

Opiskelumateriaali

Malm, M., Matero, M., Repo, M. & Talvela, E.-L. 2004. Esteistä mahdollisuuksiin. Vammaistyön perusteet. WSOY, Porvoo.

Arviointi 1 - 5.

08LASKP06 LASTENSUOJELU/KIRJAPAKETTI 3 OP (80 tuntia)

Opiskelumateriaali

Tenttikirjallisuus valikoituu opiskelijan aikaisempien opintojen mukaan. Jos opiskelijalla ei ole aiempia lastensuojeluopintoja, tenttikirjana on Lastensuojelu tänään -kirja. Muussa tapauksessa opiskelija valitsee toisesta kirjapakettista kaksi kirjaa.

1) Tentti

Puonti, A., Saarnio, T. & Hujala, A. (toim.) 2004. Lastensuojelu tänään. Tammi, Jyväskylä.

2) Tentti

Hurtig, J. 2003. Lasta suojelemissa, etnografia lapsen paikan rakentumisesta lastensuojelun perhetyössä. Lapin yliopistopaino, Rovaniemi.

Pösö, T. 2004. Vakavat silmät ja muita kokemuksia koulukodista, Gummerus, Saarijärvi.

Törrönen, M. 1999. Lapsen arki laitoksessa. Helsinki University Press, Helsinki.

08PÄIKP06 PÄIHDERIIPPUVUUS JA PÄIHDETYÖ/KIRJAPAKETTI 3 OP (80 tuntia)

Opiskelumateriaali

Andersson, M. (toim.) 2001. Tartu hetkeen. Apua ja hoitoa päihteitä käyttäville vauvaperheille. Ensi- ja turvakotien liitto. s. 57-155.

Kaukonen, O. & Hakkarainen P. (toim) 2002. Huumeiden käyttäjä hyvinvointivaltiossa. Yliopistopaino. Helsinki

Kujansalo, A. & Nykänen, H. (2005) Viinin viemää. Nainen alkoholin ansassa. Kirjapaja. Hämeenlinna.

08KANSJA-KANSALAISTOIMINTA JA SOSIAALIPEDAGOGINEN AIKUISTYÖ 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- tuntee kansalaislähtöisen työn ja vaikuttamisen periaatteita

- ymmärtää niiden merkityksen sekä yksilöiden, perheiden ja lähiyhteisöjen että sosiaalialan työn näkökulmasta.

Sisältö

Kansalaistoiminta ja vaikuttaminen sosiaalipedagogisen työn lähtökohtina, kansalaistoiminta eri aikuistyön kentillä.

Suoritustapa ja arviointi

1) Aktivoivat luennot 21 tuntia

2) Esittävä tuotos kansalaistoiminnan joltakin alueelta (valmistelu 33 tuntia ja seminaari 20 tuntia)

Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Ilmoitetaan opintojen alussa.

08LUOV06 LUOVAT JA TOIMINNALLISET MENETELMÄT SOSIAALIPEDAGOGISESSA AIKUISTYÖSSÄ 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää luovien ja toiminnallisten menetelmien merkityksen sosiaalipedagogisessa aikuistyössä elämänhallintaa ja toimintakykyä ylläpitävinä keinoina

- kokeilee erilaisia menetelmiä ja osaa soveltaa niitä monipuolisesti erilaisten aikuisryhmien kanssa.

Sisältö

Esimerkiksi musiikki, elokuva, kuvataide, sanataide, luova kirjoittaminen, liikunta.

Suoritustapa ja arviointi

1) Ohjatut harjoitukset ja pienryhmätyöskentely 43 tuntia

2) Kirjallinen tuotos 4 -5 sivua (24 tuntia)

Arviointi hyväksytty/hylätty.

Edeltävät opinnot

Luovuus itsetuntemuksen välineenä.

Opiskelumateriaali

Sava, I. & Vesänen-Laukkanen, V. 2004. Taiteeksi tarinoitu oma elämä. WS Bookwell Oy, Juva.

Hyypä, M.T. & Liikanen, H.-L. 2005. Kulttuuri ja terveys. Edita Prima Oy, Helsinki.

Bardy M. & Känkänen, P. 2005. Omat ja muiden tarinat. Ihmisyyttä vaalimassa. Stakes, Vammala.

08HYVOST06 HYVINVOINTIPALVELUJEN STRATEGINEN KEHITTÄMINEN 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- on perehtynyt strategisen suunnittelun ja johtamisen peruskysymyksiin

- tietää ajankohtaiset sosiaalialaa koskevat valtakunnalliset ja alueelliset kehittämissuunnitelmat

- on perehtynyt sosiaalipalvelujen keskeisiin taloudellisiin kysymyksiin.

Sisältö

Strategisen johtamisen prosessi ja BCS- tasapainotettu arviointi, sosiaalipalvelujen suunnittelujärjestelmä, rahoitus ja taloudellinen ohjaus, sosiaalialaa koskevat ajankohtaiset kehittämissuunnitelmat.

Suoritustapa ja arviointi

- 1) Aktivoivat luennot 16 tuntia
  - 2) Seminaarityöskentely 16 tuntia
  - 3) Kirjallisuuteen perehtyminen 40 tuntia
- Kokonaisarviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Oheismateriaali annetaan opintojakson alussa

HARJOITTELU 45 op

Osaamistavoitteet ja sisältö

Harjoittelu on oleellinen osa sosiaalialaan orientoitumisessa, työkäytäntöihin harjaantumisessa sekä kehittämistyössä ja sen arvioinnissa. Harjoittelulle asetettavat tavoitteet ja sisällöt rakentuvat eri näkökulmista koulutuksen eri vaiheissa. Teoreettisen ja kokemuksellisen tietoperustan muuttuminen työn ammatilliseksi hallinnaksi edellyttää aina aktiivista toimimista. Harjoitteluiden tavoitteena on muodostaa ammatillisen kasvun oppimisprosessi, jossa opittu teoreettinen tieto ja käytännön kokemuksellinen tieto kehittää opiskelijan sosiaalista ymmärrystä ja auttaa häntä muodostamaan omaa käyttöteoriaansa. Harjoitteluprosessi etenee orientoitumisesta tietämisen ja osaamisen kautta kehittämisen taidoiksi. Harjoitteluprosessin aikana opiskelija tarkastelee yksilön, yhteisöjen ja yhteiskunnan tasoilla sosialisointia vahvistamista ja ammatillista toimintaa asiakastyön, työntekijän ja organisaation näkökulmista. Harjoittelujen aikana on olennaista myös hahmottaa ja ymmärtää moniammatillisuuden merkitys ja asema sosiaalialan työssä. Opintoihin sisältyy ohjattua harjoittelua yhteensä 45 opintopistettä. Ne liittyvät eri vaiheissa erilaisiin sosiaalialan tehtäväkenttiin ja niissä tehtävään työhön.

Harjoittelujaksoja on neljä:

- orientoiva harjoittelu, 3 op (80 tuntia)
- ammatillinen harjoittelu I, 12 op (320 tuntia)
- ammatillinen harjoittelu II, 15 op (400 tuntia)
- ammatillinen harjoittelu III, 15 op (400 tuntia)

Orientoiva harjoittelu kytkeytyy mahdollisuuksien mukaan Oppimiskeskus Optiimin palveluihin. Orientoiva harjoittelu toteutuu ensimmäisenä lukukautena. Ammatillinen harjoittelu I toteutuu kolmantena, ammatillinen harjoittelu II toteutuu viidentenä ja ammatillinen harjoittelu III kuudentena lukukautena. Ammatilliset harjoittelut opiskelija voi suorittaa myös ulkomailla. Yksi ammatillista harjoittelusta on suoritettava julkisessa palveluyksikössä. Ammatillisten harjoittelujen harjoittelupaikat opiskelijat hankkivat itse oman suuntautumisensa pohjalta, kuitenkin sopien siitä etukäteen kasvuryhmätutorinsa/harjoittelun vastuuopettajan kanssa. Ennen harjoittelujaksoja opiskelijat saavat informaatiota harjoittelupaikoista sekä harjoitteluun liittyvistä oppimistehtävistä. Sosiaalialan koulutuksessa harjoittelu on aina luonteeltaan ohjattua ja tästä syystä harjoittelu voidaan suorittaa vain opetuksellisenä aikana. Harjoittelujen aikana opiskelijan oppimista ohjaavat sekä opettaja että harjoittelupaikkaan nimetty henkilökohtainen ohjaaja. Harjoittelujaksoihin sisältyy opiskelijan oppimisprosessia tukevia oppimistehtäviä. Harjoittelujaksojen aikana opiskelijat kokoontuvat kasvuryhmittäin purkamaan ja jäsentämään harjoittelussa saatuja kokemuksia.

Harjoittelu yrittäjyyspolulla

Yrittäjyyspolulla oleva opiskelija voi harjoittelujaksolla yhdistää ammatillisten taitojen kehittämisen yrittäjyyteen liittyvien tietojen ja taitojen oppimiseen. Yrittäjyyspolulla oleva opiskelija voi suorittaa yhden tai useamman harjoittelujakson kummiyrityksessä tai Oppimiskeskus Optiimissa omia asiakasprojekteja ja palveluja / tuotteita kehittäen. Harjoittelun tavoitteena on työn ammatillisen hallinnan kehittämisen ohella lisätä opiskelijan tiedollisia ja taidollisia valmiuksia toimia yrittäjänä. Harjoittelujaksoihin sisältyy opiskelijan ammatillista osaamista, yrittäjämäistä työtettä ja yrittäjyyteen kasvamista edistäviä oppimistehtäviä. Yrittäjäpolulla suoritettuna harjoittelun aikana opiskelijan oppimista ohjaavat kummiyritykseen nimetty henkilökohtainen ohjaaja sekä oppilaitoksen yritysvalmentaja-opettaja. Harjoittelujakson aikana opiskelijalla on myös mahdollisuus tuotteistaa ja kehittää omaan liiketoimintaideaansa liittyviä palveluja ja tuotteita sekä innovoida toteuttaa ja arvioida asiakaspalveluprojekteja.

Arviointi

Harjoittelussa arvioinnin kohteena ovat opiskelijan työskentely ja toiminta harjoittelupaikassa sekä opiskelijan osallistuminen kasvuryhmätyöskentelyyn sekä oppimistehtävät. Arvioinnissa korostetaan ammatillisen kasvun yksilöllistä ja prosessinomaista luonnetta.

08ORIENTH05 ORIENTOIVA HARJOITTELU, 3 OP (80 TUNTIA)

Osaamistavoitteet ja sisältö

Opiskelija tutustuu sosiaalialaan ja sosiaalialalla tehtävään asiakastyöhön. Hän harjoittelee vuorovaikutus- ja organisointitaitoja ja harjaantuu ottamaan vastuuta asiakastyön toteuttamisesta. Hän tunnistaa kehittävän työtöiden merkityksen ja alkaa tarkastella omaa toimintaansa reflektiivisesti.

Suoritustapa ja arviointi

Harjoittelu toteutuu kerran tai kaksi viikossa tapahtuvana noin neljän tunnin mittaisena toimintana usean kuukauden aikana. Toiminnan toteuttamisen lisäksi harjoitteluun liittyy ryhmäohjaus. Harjoittelu suositellaan tehtäväksi pareittain tai pienryhmissä. Harjoittelujaksoon sisältyy myös kirjallisten oppimistehtävien tekeminen. Arviointi hyväksyty/hylätty.

Edeltävät opinnot

Ammatillisen auttamistyön lähtökohdat (tietyin osin)

08AMMHA0105 AMMATILLINEN HARJOITTELU I, 12 OP (320 TUNTIA)

Osaamistavoitteet ja sisältö

Opiskelija perehtyy sosiaalialan toimintaan. Hän harjaantuu inhimillisen kasvun, kehityksen ja sosiaalisen toimintakyvyn tukemiseen eri elämäntilanteissa. Hän oppii ymmärtämään eri-ikäisten arkielämää ja siihen vaikuttavia yksilöllisiä, yhteisöllisiä ja yhteiskunnallisia tekijöitä ja oppii suuntaamaan omaa toimintaansa tämän ymmärryksen pohjalta. Opiskelija harjaantuu kasvatuksen, opetuksen, ohjauksen ja toimintakyvyn tukemisen menetelmiin. Hän kehittää ja arvioi omia vuorovaikutus- ja viestintätaitojaan eri-ikäisten ja eri elämäntilanteissa olevien asiakkaiden kanssa. Hän oppii arvioimaan omia vahvuusalueitaan asiakastyön menetelmien käytössä ja kykenee laatimaan itselleen niitä koskevia kehityssuunnitelmia.

Suoritustapa ja arviointi

Harjoittelu suoritetaan kasvua, arkielämää ja sosiaalista toimintakykyä tukevissa toimipaikoissa. Harjoittelujaksoon sisältyy myös kirjallisten oppimistehtävien tekeminen. Arviointi hyväksyty/hylätty. Arviointi koostuu harjoittelupaikan ohjaajan arvioinnista, opettajan arvioinnista ja opiskelijan itsearviointista.

Edeltävät opinnot

Orientoiva harjoittelu, Ammatillisen auttamistyön lähtökohdat, Sosiaalipedagogiikan perusteet, Persoonallisuuden kehitys ja kasvatus

08AMMHA0205 AMMATILLINEN HARJOITTELU II, 15 OP (400 TUNTIA)

Osaamistavoitteet ja sisältö

Opiskelija harjaantuu edistämään yksilöiden ja yhteisöiden sosiaalista selviytymistä vahvistamalla voimavaroja ja tukemalla sosiaalista osallisuutta. Hän syvennyy yksilön ja/tai yhteisön palvelutarpeen arviointiin ja ymmärtää palvelujärjestelmän mahdollisuudet yksilön/yhteisön tukemisessa. Hän harjaantuu moniammatilliseen ja verkostomaiseen työhön. Opiskelija perehtyy työyhteisössä käytettäviin työmenetelmiin ja harjoittelee kasvatuksellista ohjauksellista ja kuntouttavaa työtöitä. Hän tiedostaa työn eettisen perustan ja kykenee liittämään eettiset kysymykset omaan työhönsä.

Suoritustapa ja arviointi

Harjoittelu suoritetaan kuntoutuksen, ohjauksen ja sosiaalisen tuen tehtävissä. Työskentelyn lisäksi harjoitteluun liittyy ryhmäohjaus. Harjoittelujaksoon sisältyy myös kirjallisten oppimistehtävien tekeminen. Arviointi hyväksyty/hylätty. Arviointi koostuu harjoittelupaikan ohjaajan arvioinnista, opettajan arvioinnista ja opiskelijan itsearviointista.

08AMMHA0305 AMMATILLINEN HARJOITTELU III, 15 OP (400 TUNTIA)

Osaamistavoitteet ja sisältö

Opiskelija syventää osaamistaan kasvatuksen, kuntoutuksen, ohjauksen ja sosiaalityön tehtävissä sekä tarkastelee ja arvioi yksikön perustehtävää ja sen toteutumista. Hän perehtyy valitsemansa alueen organisaatiossa tehtävään esimiestyöhön, hallinnolliseen työhön sekä toimintaan yhteistyöverkostoissa sekä yksikössä tehtävän työn arviointiin ja kehittyä tutkivan ja kehittävän työtöiden omaksumisessa.

Suoritustapa ja arviointi

Harjoittelussa suoritetaan palvelutuotanto-, johtamis- ja kehittämistehtäviä. Työskentelyn lisäksi harjoitteluun liittyy ryhmäohjaus. Harjoittelujaksoon sisältyy myös kirjallisten oppimistehtävien tekeminen. Arviointi hyväksyty/hylätty. Arviointi koostuu harjoittelupaikan ohjaajan arvioinnista, opettajan arvioinnista ja opiskelijan itsearviointista.

Edeltävät opinnot

Ammatillinen harjoittelu I ja Ammatillinen harjoittelu II

08OPINNÄ OPINNÄYTETYÖ 15 OP (400 tuntia)

08AIHE06 OPINNÄYTETYÖ/AIHESEMINAARIT 1 OP

08SUUN06 OPINNÄYTETYÖ/SUUNNITTELUSEMINAARIT 4 OP

08TUTSEM06 OPINNÄYTETYÖ/TUTKINTOSEMINAARIT 10 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- osoittaa opintojen päättövaiheessa valmiutensa soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvissä ammatti- ja asiantuntijatehtävissä
- kykenee yhdistämään teoreettisen tiedon ja käytännöllisen taidon sekä ilmaisemaan osaamisensa kirjallisesti ja suullisesti
- kykenee itsenäiseen tiedonhakuun sekä hallitsemaan kokonaisuuksia ja ajankäyttöään
- osaa tehdä yhteistyötä työelämän eri tahojen kanssa.

Sisältö

Opinnäytetyö voi olla tutkimus-, kehitys- tai suunnittelutyö. Yrittäjyyspolun valinneiden opiskelijoiden opinnäytetyö liittyy oleellisesti yrittäjyyteen. Johdatus opinnäytetyöprosessiin, ideointi ja aiheen valinta, aiheen esittäminen ja hyväksyminen, suunnitelma ja sen esittäminen, opinnäytetyön esittäminen, kypsyysnäyte.

Suoritustapa ja arviointi

Seminaarit 46 tuntia

Opinnäytetyön tekeminen 350 tuntia

Kypsyysnäyte 4 tuntia

Arviointi 1-5.

Opiskelumateriaali

Oman opinnäytetyön aiheeseen liittyvä kirjallisuus ja materiaali

Lahden ammattikorkeakoulun opinnäytetyöohje 2005. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu.

<http://www.lamk.fi/material/opinnaytetyoohje.pdf> ja Reppu-portaalissa (reppu.lamk.fi)

VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT 15 OP (400 tuntia)

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- monipuolistaa ja täydentää ammatillista osaamistaan.

Suoritustapa ja arviointi

Vapaasti valittavat opinnot voi koota mm. oman koulutusohjelman tai Lahden ammattikorkeakoulun muiden koulutusohjelmien tarjonnasta. Lisäksi vapaasti valittaviin opintoihin voidaan hyväksyä myös muissa ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa suoritettuja opintoja sekä ulkomailla suoritettuja korkeakoulutasoisia opintoja. Vapaasti valittavista opinnoista ja niiden tarjonnasta on lisätietoa laitoksen opintosuunnittelijalta ja WinhaWillestä.

YHTEYSTIEDOT

Lahden ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveystieteiden laitos

Hoitajankatu 3
15850 Lahti
Puh. (03) 828 19
Faksi (03) 828 2715

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@lamk.fi

Koulutusjohtaja Erja Katajamäki (03) 828 2700

FYSIOTERAPIAN KOULUTUSOHJELMA

Koulutuspäällikkö Jaana Lerssi
Puh. (03) 828 2780

HOITOTYÖN KOULUTUSOHJELMA

Koulutuspäällikkö Päivikki Lahtinen
Puh. (03) 828 2769

SOSIAALIALAN KOULUTUSOHJELMA

Koulutuspäällikkö Leena Haapola
Puh. (03) 828 2774

Opintotoimisto

Opintosihtööri Pirkko Haavisto
Puh. (03) 828 2705

Opintosuunnittelija Leena Nietosvuori
Puh. (03) 828 2706